

Петър Петров

ПРИКАЗКА ЗА ЗВЕЗДИТЕ

МАЛКА КНИГА ЗА НЕБЕТО

Част четвърта

© Петър Петров, автор, 2016 г.

Петър Петров

МАЛКА КНИГА ЗА НЕБЕТО

Част четвърта

Приказка за
ЗВЕЗДИТЕ

*Когато беше малко дете, искаше да слушаш
приказки за звездите. Аз пък исках ти да
живееш в истинска приказка. Оттогава
измина доста време, и сега стоя пред тази,
която единствено успях да създам за теб.*

Улицата

Тази история се случила в едно малко градче. Дали е било отдавна, или пък скоро, това никой не помни. Времето в приказките сякаш няма много значение. Понякога спира, после прескача в огромни подскоци, а когато някой е приспан за сто години, то отлита като миг.

Затова няма човек, дето да каже кога се е случило, но всеки си спомня за улица "Тополина къделка". Някои я знаят като "Вишнев цвят", други като "Ягодова градина", но това е една и съща улица.

От двете ѝ страни, между липите, тополите и брезите, са разпръснати ниските пъстроцветни къщи, с полегати покриви и малки коминчета. Под тях, над пътеките от камъчета и каменни плочи, се гушат врати и прозорци, ухаещи на старо дърво. През лятото от клоните на дърветата, докосващи стените на къщите, любопитно надничат косове и врабчета. Натезалите от цвят розови храсти се разстилат върху дъските и разкривените прътове на оградите и ухаят до отмала в обгръщащата ги топлина. През зимата едри снежинки затрупват покривите и тротоарите, докато пушеците безмълвно подпират сивата пита над тях. Снежните човеци търпеливо крепят метлите и носовете си по дворовете, а вечерната синя, студена картина сгряват бледите светлини, издаващи живот и човешка топлина.

Това е улица "Тополина къделка" и ако си спомняте за нея, сигурно помните и детето, което живееше там.

То бе като всички деца. Сутрин, несъбудено още, търкало сънените очи под топлата завивка. Едно мило лице начесто загрижено надничало в стаята, и в края на краищата юначето неусетно се озовавало на улицата, със стомахче пълно с мляко и сладко от ягоди, крачейки към училището.

Заставало пред високия тъмен училищен вход, който поемал прииждащите деца като някакъв гладен, ненаситен търбух, и тогава времето започвало да тече някак различно. В часовете, когато любопитството надделявало, минутите минавали неусетно. Но имало и такива, в които секундите се точили като векове.

Възрастните често повтарят, че училището е нещо много хубаво, затова не е много ясно, защо след последния звънец децата така радостно се разбягвали от достопочтената сграда. Поне онези, които не били омаломощени от прекрасните неща, за които говорят възрастните.

Щом свършели часовете, като другите правел и нашият малък герой. Скачал надолу по стълбите и с въздишка на облекчение поемал към къщи. Там се заемал с обяда, приготвен от майка му, а после подхващал домашните за другия ден. Някои подготвял по-добре и по-бързо, а други – по-бавно.

Когато отминела по-голямата част от деня, децата от улица "Тополина къделка" се събирали за игри, които едвам секвали при падането на вечерта, и само нетърпеливите подвиквания на техните майки ги карали да се разотиват по къщите си.

Вероятно животът на малкото дете щял да продължи, както на всички други деца. В ходене на училище и безгрижни игри. После, когато свършело едното училище, щяло да се озове в друго, след това щяло да стане голям човек и...

Точно в това "и" била цялата работа. Детето от улица "Тополина къделка" нямало никога да порасне. То можело да мечтае.

Разбира се, всеки човек, още повече ако е дете, има сънища и мечти. Но при всеки бива различно. Силни желания се стопяват, заменят ги нови. Има блянове, повдигащи планини, за да се провери дали там няма скъпоценности или злато. Но има и такива – издигащи планини, за да стане непристъпният връх по-висок, за да бъдат докоснати облаците или да се надникне отвъд тях.

А нашият малък герой могъл не само да мечтае, но при това истински. (Да не забравя мечтите си.) Правел го неусетно – унесен, с вдигната глава и вперен нанякъде поглед. (По това се познава кой мечтае и кой – не. Човекът с наведена глава не сънува, той замисля нещо.)

Това най-често се случвало в късния полумрак, когато се появили звездите. Блещукайки в здрача, те го привличали. Случвало се дори малкото дете да спре, забравило за играта, и да отпрати очи към небето.

Там друга светлина заменяла дневната – слаба, далечна и непозната. Хлапето било наблюдателно и забелязало, че някои звезди са по-ярки и изглеждат по-големи от другите. Имало такива с жълт или оранжев цвят. А една, появявала през лятото, понякога ставала червена и примигвала така, сякаш в небето пулсирало малко сърце.

Виждало детето внезапните, прорязващи небосвода следи, неясните петънца, Луната, която се променяла толкова често и целият този далечен свят толкова го омайвал, че вкъщи понякога задълго оставало загледано, до прозореца, и не можело да заспи.

Така едно малко човече живеело с училището, игрите и своите светли точки по небето. И може би след време съвсем щяло да забрави за тях, ако...

(Ако знаехме дали всичко, което се случва с нас, е случайност или съдба, вероятно щяхме да кажем със сигурност. Но тъй като не знаем, нека проследим приказката докрая – може тя да ни помогне да разберем.)

Ако един ден на улица "Тополина къделка" не се бе случило нещо. Или по-точно – една вечер, а нещото не беше кой знае какво. Просто прозорецът на отсрещната къща светнал. С което започват и чудесата, както е редно за приказка.

- *Плати, някой магьосник ли се е настанил там?*
- *Не, мило, един човек наел къщата.*
- *Къде тогава е чудото?*
- *В светлината. Мегувам се. Изчакай малко, още в началото сме.*
- *Много скоби има на тая страница. В другите приказки не правят така.*
- *Добре, слънчице, няма да има повече скоби. Може би тук-там само.*

Бръшлян и розови храсти

Намирала се през отсрещния тротоар и била толкова стара и скърцаща, че въпреки прекрасната цветна леха около пътеката, пейчицата до портичката и високата топола в двора, никой не я искал. Непоглеждана, тя започнала да потъва в забрава. Бръшлянът превземал стените, розовите храсти избуявали и я скривали от погледите на минувачите, и тъй никой и не разбрал, че тя се превърнала в най-хубавата в градчето. А когато вечерта светлинката в прозореца трепнала, сърцето на Старата къща проехтяло и тя оживяла. Преди била една много самотна къща.

И ето тук идва един от моментите, когато се чудим дали Съдбата има пръст, дали някой не подрежда нещата, или всичко е низ от случайности. На което някой философ-заядливец би отговорил, че ако поредицата от случайности е по-дългичка, Съдбата би трябвало да има повечко пръсти. Повече от десет или поне по-дълги. И за да не влизаме в спор, ще разкажем, а нека всеки сам прецени.

Южната порта

В една късна привечер на улицата стоели двама човека и разговаряли. Детето се прибирало вкъщи и отминавайки, чуло единият да казва на другия:

– Ще се срещнем при южната порта, когато Голямата мечка се покаже в небето – някъде над тополите.

Разбира се, нашият герой е едно съвсем малко дете. Затова думите на човека за небесната мечка влезли в главата и сърцето му с цялата сила и необузданост на детското въображение. С две думи – буквално.

– Защо казваш "с две думи", а пишеш една? Може ли да ги няма вашите големи неща? Как да ги разбере буквално, като не знам какво е "буквално".

– Извинявай, детенцето ми, вече няма да употребявам сложни неща.

Детето било още мъничко, а небето така го било запленило, че то наистина помислило, че там горе живее истинска мечка. И не само си го помислило, а и повярвало. С което Съдбата протегнала още един от пръстите си към него, защото, както казахме вече, имало богатото въображение на всички деца и могло да надзърта отвъд видимото.

То дълго гледало в тъмното зад прозореца, в очакване на небето да се появи огромен звяр с тежки лапи и, кой знае защо, с червена ябълка в устата.

Бихме могли да се смилем над малкото юначе и да му кажем, че чака напразно, но разбира се, невъзможно е да бъдем така жестоки. А и няма да се набъркваме в работата нито на Съдбата, нито на Случайността.

Можем обаче да му подшушнем, че от неговия прозорец няма как да види Голямата мечка. Просто защото той не гледал на север, а точно в обратната посока, на юг. Пък и не знаело, че не става въпрос точно за...

– Няма нищо да му казваш, тати! Ти, като си ги знаеш някои си работи, си ги знай и остави приказката да си се разказва, както си стават нещата в нея.

– Ами, представих си теб до прозореца и ми се прииска да си легнеш да се напиш, затова...

Все пак сънят, който надвива всичко живо на този свят, навестил с вълшебната си омая и нашия малък герой. Натезали очите по някое време, главата заклумала. Ръцете сами намерили в тъмното одеялото и го придърпали на пода. Така го и заварила майка му, когато влязла призори в стаята. Прегърнала го и го сложила на леглото, но не след дълго дошло време за ставане. Затъркалял се още един ден от най-краткия сезон – детството.

Грим

На сутринта детето излязло навън и с увесен нос, провлачвайки крака, се запътило към училището, когато един силен глас прогърмал до ухото му:

– Довечера ще видиш своята мечка! Днес тя отново ще се покаже.

Понеже още било сънено, мъничето така се сепнало, че изплашено хукнало презглава, без дори да погледне откъде идва гласът. А той дошъл откъм оградата на Старата къща, до която стоял един..., ами човек.

Той бил много възрастен, с не много дълга бяла брада, а косата му стърчала отвсякъде изпод смешната червена джуджешка шапка. Над широките, поизбелели вече черни панталони, се веел също толкова вехт син пуловер. Точно секунда трябвало на детето да запомни всичко това, когато все пак спряло и се обърнало.

Имало нещо странно в този човек. Пред себе си детето виждало старец, ала присмехулните закачливи очи подсказвали, че той всеки момент е готов да направи някоя пакост или да се впусне в някоя лудория.

Онова обаче, което истински слисало детето, било задето старецът знаел за него и голямата мечка. В първия момент си помислило, че възрастният човек е някакъв вълшебник или магьосник, но после си казало, че това са бабини деветини.

– Наистина ли има вълшебници?

– Разбира се! Мама как успява да стане толкова рано и да ти наготви всеки ден, и да те изпере, и да....

– Бъди сериозен!

– Разбира се, че съм сериозен. Вълшебствата са пред очите ни, трябва само да си направим труда да ги забележим.

Всъщност, човекът много лесно се досетил за какво си мислел малчуганът зад стъклото предишната нощ.

Възрастните хора спят по-малко и будувайки, старецът излязъл да поседне до оградата, когато видял отсреща зад прозореца детското личице.

Забелязал, че детето гледало към небето, сякаш търсело нещо, но какво ли било то? Нощем имало звезди и Луна, но Луната отдавна била изгряла. Момчето гледало само в една посока – явно очаквало нещото да е точно там.

Човекът имал опит и знаел, че от звездите децата научават първо за Голямата мечка. Но като преценил посоката, разбрал, че хлапето изобщо не гледа където трябва.

На юг в момента нямало много ярки звезди и старецът се насочил към противоположната посока – север. А затова имало само една причина.

По това време на годината и в този час едно малко дете можело да различи, без чужда помощ, единствено звездите на Голяма мечка. Просто защото са най-ярки и най-лесно се различават.

Ето по такъв прост начин в детските очи възрастният човек станал вълшебник. Е, той и представа си нямал, че детето не знае нищо за съзвездията, а очаква да види съвсем истинска мечка (само в детските очи това е възможно), но нещата се подреждали едно след друго, точно като в приказ...

– Няма ли да ги кръстиш стареца и детето? Всеки си има име.

– Да, мислих по този въпрос и реших старецът да се казва Трим. Ще носи името на братята – вълшебниците на приказки. А колкото до детето... Нека си остане дете засега.

– Мати, а какво е Съдба?

– Когато нещата в живота се подреждат така, че да се случи точно това, а не друго, казваме че Съдбата го прави. Сякаш някой подрежда Случайността.

Детето отишло на училище, а ненадейната случка не му давала мира. Странният човек будел подозрение. От друга страна явно имал вълшебнически умения и най-важното – знаел за мечката.

Часовете се нижели, а съмненията се превръщали в нетърпение. Накрая училищните занимания все някак свършили, домашните вкъщи били приготвени и за първи път детето не излязло да играе с другарчетата си. То решило да отиде до Старата къща. При човекът, който щял да му покаже една мечка, която се появява нощем в небето.

В старата къща

Както обикновено, човечето се навечеряло рано. Майка му казвала, че така коремчето му ще се чувства по-добре през нощта, понеже щяло да си почива, а сънят ще е по-сладък.

Детето на драго сърце се вслушвало в думите на своята майка, тъй като знаело колко много тя го обича и му желае доброто.

Майката била от онези хора, които умеели да виждат очевидното. Например, че децата са малки същества и въпреки това са най-големите хора. Знаела, че с любов и доброта се постига много повече, отколкото с повтаряници, потретваници и дори викове, които често се чували от съседните къщи.

Никога не го спирала да направи онова, което иска, а само внимателно го предпазвала от погрешните стъпки. Не казвала думата “не”, която ехтяла непрестанно от другаде. Обяснявала му нещата, и то така простиичко, че хлапето винаги разбирало правотата ѝ и нямало нуждата от забрани или натяквания. Така майката спечелила не само сърцето, но по-важното – и доверието на детето си, а то не криело нищо, споделяло всичко с нея и растяло добро, прямо и честно.

Когато приближило Слънцето да залязва, рошавелчето казало на майка си, че иска да отиде до Старата къща, където новият им съсед щял да му покаже една голяма мечка. Майката се поусмихнала, не попитала нищо за мечката и с охота се съгласила, а синчето ѝ за кой ли път я погледнало с онзи внимателен поглед, в който се крие благодарност, примесена с леко недоверие и учудване.

Възрастните хора обаче си имат тайни от децата. Малчуганът въобще не разбрал, че майка му вече знаела кой е новият им съсед и дори била разговаряла с него. Затова веднага се съгласила детето ѝ да се прибере малко покъсно от друг път и то се отправило към Старата къща.

Застанало пред оградата, скърцаща като се побутне с пръст, полюбувало се на розовите храсти и бутнало портичката. Пристъпило и се озовало на тясна алея, засипана с дребни камъчета. Двете страни на алеята ограждала полянка от ниско окосена зелена трева, а тук-таме в слънчевите лъчи се шаренеели рози, иглика и калдъръмчета. На тревата имало масичка с два дървени стола, а по-нататък и дървена пейка, подпряна до къщата. Цялата къща отвън била направена от дъски и греди, потъмнели от времето и се виждали тук-таме само, заради покривалото от тъмнозелен бръшлян. Покривът червенеел леко от също потъмнелите керемиди и макар да било лято, през комина излитал дим на кълбета. Няколко стъпала водели към входа на къщата,

отстрани на който имало малка тераса с люлеещ се стол и стар ръждясал фенер, окачен на дебела греда.

Всичко това преминало пред погледа на детето, докато бавно и неуверено пристъпяло към тежката, кафява врата. Тъкмо се канело да вдигне ръка и да почука, когато сутрешният глас се обадил отвътре:

– Заповядай, отворено е!

Детето влязло и в стаята го посрещнал същият старец, облечен в абсолютно същите: панталон, пуловер и шапка, само дето на кръста му била препасана дълга шарена престилка, а самият той – като че бил излязъл от бъчва, пълна с брашно.

– Влез и се разполагай! Добре си дошъл! Реших, за първия гост, който ще дойде, да забъркам от Бързите палачинки и Ускоряващите се бухтички.

Старецът изпреварил въпроса:

– Първите са с мед и орехи, а вторите – със сладко от горски ягоди. Кръстил съм ги така, понеже изчезват за нула време. Всъщност, чувствай се като у дома си – добавил домакинът.

Детето понечило да отговори, че неговата майка също правела такива скоростни палачинки и бухтички, но тъй като било добре възпитано, си замълчало. Докато старецът премятал из въздуха последните летящи тестени дискове и пуфкал брашно от брадата си, детето се заело със стаята.

Тя не била много светла, защото стените също били направени от потъмнели вече дъски, но тези били наковани изправени, а не както навън, настрани. В дъските били забити пирони, с висящи на тях картини, както и полици с най-различни неща върху тях. В единия ъгъл стоял голям скрин, с две резбовани солидни врати, до него малко миндерче, а в средата на стаята се мъдреела дървена маса с четири стола около нея. В другия ъгъл се кривяла желязна печка, в момента зачервена и твърде гореща, ухаеща на всякакви миризми, а над нея лекичко се накланяли рафтчетата с кухненски принадлежности.

Останалата част от стаята била заета от два триножника, две метални тръби, опрени на стената до тях и два глобуса. Единия детето познавало от училище – това било земното кълбо, а другият глобус бил осеян с точки и линии. Такъв досега не било виждало. На стената висяла карта със същите точки и линии, а на широки полици били подредени различни метални и дървени уреди, съвсем непознати.

В този момент домакинът изтръскал престилката си и поставил на масата препълнената чиния с палачинки – топли, ухаещи на мед и какво ли не още, а от въздуха се посипвали, като сняг, малки брашнени снежинки. Върнал се още веднъж за каничка с прясно мляко и седнал и той на масата.

– Не може да се седи на масата, на стол се седи! На стола трябва да седне Грим.

– Добре, мило.

Седнал старецът на стола и подканил детето:

– Заповядай! Яж, докато още са топли. Впрочем, наричат ме Грим.

Детето и без това едва дочакало поканата и напълнило устата си с благоуханната смес. А после задало въпроса, който го мъчел, преди още да влезе в стаята:

– Откъде знаеше за голямата мечка? Как разбра, че одеве бях пред вратата? Ти да не си магьосник?

Старецът изчакал залпа от въпроси, поусмихнал се и казал:

– Дали съм магьосник? Не знам. Толкова ли ти харесаха палачинките? За тях не трябва магия, а малко мляко, яйца и дърва за печката. Освен това, не вярвам да има магьосници. Някога, много отдавна, със сигурност е имало, но едва ли са останали още от тях. Те, както и драконите, са изчезнали през вълшебните времена. Вълшебствата обаче са друга работа. Те съществуват и винаги ще ги има.

Така казал Грим, а детето не разбрало, че не получило отговорите на въпросите си, защото думите на човека отвели мислите му в съвсем друга посока. (Кое то пък означава, че детското съзнание може да бъде като глина в ръцете на един умен и мъдър човек. Толкова лесно се вае глината, но кой ли си дава зор за това.)

Детето се чудело на "магьосничеството" на стареца, защото не знаело, че за повечето тайнствени неща на света има съвсем прости обяснения. Само дето трябва да минат години, за да могат да бъдат разбрани.

– А старецът как разбрал, че детето стои пред вратата?

– Ами ето така. Слънцето било ниско в небето, защото залязвало. Когато минало по алеята, детето пресякло един слънчев лъч. Сянката му пробягала вътре по стената на стаята и Грим разбрал, че гостенин е дошъл.

Човек на звездите

Довършвайки последната палачинка, рошавелчето се присетило, че са останали куп неизяснени въпроси.

– Какво е това? – посочило то глобуса с точки и линии.

– Това ли? Небесен глобус. Показва мястото на звездите.

– Като другия ли, за континентите и държавите?

– Да, същият е.

– Но за звездите?

– Да, за звездите. Те също имат точно място, само че на небето.

– Аха. А защо и той е кръгъл? Небето кръгло ли е?

– Не, разбира се. Но ако си представиш, че звездите са закрепени върху огромна кристална топка, тогава и небето е кръгло. Казва се сфера.

– Аха! – казало отново детето и се опитало да си представи кристалната звездна топка и Земята, като мъничко топче в нея. Не че разбрало много добре, но не искало да се издаде и продължило:

– А тази карта на стената... И тя ли показва звездите?

– Да, нарича се звездна карта. Тя и глобусът са едно и също.

– А това какво е? – продължил любопитното и разбрал, че Грим притежава секстант, с който се измерва височината на звездите, бинокъл, малък слънчев часовник, тръбите до триножниците всъщност били телескопи, а имало и барометър – уред, който измервал налягането и показвал кога ще вали дъжд.

После старецът му разказал за времената, когато хората мислели, че в небето наистина има кристална сфера; за по-късните хора, които се досетили, че ако някоя комета се удари в сферата, би трябвало да я счупи; за днешните учени, които дълбаят дупки от любопитство, дълбоки петнадесет милиарда години.

Слушайки истории, които не си и представяло, че може да съществуват и разглеждайки всички онези непознати неща, детето възкликнало:

– Грим, ти си астроном, нали! – без да усети, че за първи път нарекло по име стария човек.

– Да – тихо отвърнал той с блага усмивка.

Тогава мъничето се присетило за своето небе, изпълнено с бляскави точки и попитало:

– Грим, а аз мога ли да стана астроном?

– Разбира се, че можеш, детето ми. Астроном означава човек на звездите. Ако наистина ги обикнеш, вече си станал такъв. Другото е въпрос на време и постоянство – казал Грим.

В този момент часовникът на стената ударил такъв час, в който детето отдавна трябвало да бъде вкъщи в леглото.

Майката обаче веднага прозряла какъв човек е новият им съсед и няма мала нищо против тази вечер часовникът да тик-така до по-късно. Онова, с което щяло да се срещне детето ѝ в отсрещната къща, изобщо не можело да се сравнява с отнетото време за сън. Дори се зарадвала, задето синчето ѝ не се е прибрало веднага, а останало до по-късно.

(И кажете после, че няма вълшебници, феи и чудеса! Ако някой изобщо си има представа какво представляват чудесата. Някои се случват веднага, но други се коват години наред. Като за последното са нужни наистина истински феи, а не такива от приказките.)

– Много ми е сложно това последното. Какво означава, че чудесата се коват години наред? Мама е истинска фея, така ли?

– Второто е напълно вярно. А за първото, нека изчакаме малко и може да разбереш сам какво означава.

Детето също не знаело всичко това. Като погледнало към часовника, то поблагодарило на Грим. Попитало дали на другия ден може да дойде отново, и като получило широката усмивка на стария астроном, хукнало към къщи. Затичало, не толкова, задето се уплашило, че е закъсняло, а защото не искало майка му да се тревожи за него, тъй като безкрайно много я обичало.

Когато се настанило в креватчето, главата му все още била пълна с онези интересни и непознати предмети. Представяло си как старецът снове насам-натам и разказва неща, които само бълвали нови въпроси върху възглавницата.

Но най-го развълнували думите на Грим – "човек на звездите". Те затрепкали в тишината на стаята, като нещо примамливо и прекрасно в далечината на дълъг път. В унес, малкото дете заспало.

Царската дъщеря

На другия ден детето попитало учителката си какво точно е астроном. Тя отговорила, че астрономите са хора, които наблюдават звездите, планетите, мъглявините и галактиките със своите телескопи. А също така изучават обектите във Вселената – как са направени, как си взаимодействат, как се движат, с каква скорост и още много неща. На последвалия въпрос – какво означава мъглявина – учителката обяснила, че мъглявините били големи концентрации на водородни атоми – газ, който се намирал в космическото пространство.

Детето размислило, и тъй като взаимодействия и концентрации са толкова далечни за детския ум, колкото са далечни галактиките и неясни мъглявините, то решило, че "човек на звездите" е много по-добро обяснение.

Спомнило си и че отишло в Старата къща за нещо специално, а се случило така, че дали заради палачинките, дали заради многото непознати неща и сладкодумния Грим, съвсем забравило за него.

Следобеда, щом приготвило домашните, поискало позволение да отиде при стареца. Майката отговорила, че за това вече не бива да иска позволение и дори ако се забави някоя вечер, тя ще знае къде е и ще бъде спокойна. При този отговор хлапето пак зяпнало, прегърнало я и зачакало вечерта.

Когато Слънцето започнало да клони към залез, то прекосило улицата, натиснало смело портичката, преминало по алеята, потропало по вратата и влязло без да дочака отговор. Заварило Грим да изважда от печката тава с димящи кифлички, която сложил върху кърпа на масата, за да не я повреди.

Малчуганът забелязал, че старецът бил внимателен към всичко, до което се докосвал и вършел. Само дете сега изглеждал така, сякаш не бил помръднал от печката от предишния ден, а единствено палачинките били заменени от кифлички.

Този път обаче, изчакайки обилния снеговалеж от брашнени снежинки да се приземи върху масата, детето не си взело веднага от кифличките, а разказало на стареца как на небето нощем се появява една голяма мечка. На въпроса откъде знае за нея, то предало разговора между двамата непознати.

– Грим, ти познаваш небето. Покажи ми мечката, която излиза там горе.

Грим се усмихнал.

– Голяма мечка е име на съзвездие, детето ми. Тя идва от една приказна измислица, разказвана преди хиляди години. Когато небето, освен със сияйни звезди, било пълно и с измислени герои и богове. В тази приказка се разказва следната история – подхванал Грим своя разказ.

“Богът над всички богове – Зевс, харесал много царската дъщеря Калисто. Освен че била много хубава, тя била и голяма кокетка и се хвалела навсякъде, че била най-красивата на света.

Чула това Хера, жената на Зевс, и решила горделивката да си получи заслуженото, понеже няма жена, дето да е над друга по хубост. Превърнала Калисто в голяма и страшна мечка.

Точно тогава от лов се завърнал синът на царицата. Виждайки страшния звяр, той вдигнал копието си, за да го пронже. Зевс разбрал, че нещата са стигнали твърде далеч, и за да спре всичко това, хванал мечката за опашката и я запратил в небето.

Така царската дъщеря Калисто се превърнала в група звезди, а хората ги нарекли Голяма мечка.”

Завършил историята Грим, а детето останало толкова очаровано от приказните герои, че не изпитало никакво съжаление, задето няма да види сред звездите истинска мечка. Дори леко си отдъхнало, защото децата са любопитни, но и впечатлителни, и не могат лесно да забравят нощно небе, в което се разхожда див звяр.

Трите неща

Свършила приказката, а детето попитало:

– Грим, какво е съзвездие?

– Звезди, които образуват някаква фигура – отговорил старецът.

– А, Грим? – започнал неуверено малчото. – Аз гледах звездите и ако имаше фигура на мечка, щях да я забележа.

– Не се съмнявам, детето ми. Не се и съмнявам, че ще я разпознаеш. Само дете съзвездията изобщо не приличат нито на фигурите, нито на имената си. Те са, хей така, за подсещане само. За това, кое къде се намира.

– Грим, а лесно ли се открива Голямата мечка?

Старият астроном се поусмивнал, защото очаквал този въпрос още предишния ден. Станал, отишъл до големия скрин и взел оттам една кутийка. После се върнал до масата, седнал и казал:

– Ще можеш ли да запомниш три неща? – погледнал той изпитателно.

– Разбира се! – отвърнало малкото човече с въодушевление.

– Добре тогава. Внимавай, защото ще ти открия тайната за трите “К”.

Детето, като чуло за тайна, загледало с такава преданост и готовност, че старецът пак се усмивнал.

– За да откриеш съзвездие, трябва да знаеш *как* изглежда фигурата му – казал Грим и нарисувал звездите на Голяма мечка на един лист, а после ги свързал с чертички.

– Второто е, да знаеш *къде* в небето се намира. Не е все едно дали е на север, над камбанарията, или на юг, над планината.

– Разбира се, че е така – съгласило се с готовност детето. – Не може всички звезди да са на едно място. А и юг е обратно на север.

– Тогава, третото нещо е да знаеш *кога* се вижда съзвездието. През кой сезон и в кой час. Някои се виждат само през лятото, други през зимата, а трети – цяла година.

– И това ли е всичко? – невярващо попитало хлапето, защото очаквало всичко да бъде много по-сложно.

– Това е – отвърнал Грим и пак се усмивнал. Въобще, много весел бил този човек.

Тогава настъпил големият миг, в който дори Вселената се смълчала и притаила дъх.

– А, Грим? Голямата мечка може ли да се види сега? – попитало детето с такава молба в гласа, сякаш Грим тоз час можел да направи така, че мечката да се появи.

– Разбира се, че може да се види сега. Голяма мечка се вижда всяка вечер и най-хубавото е, че е ярка и може да се види и по-раничко – отвърнал той.

След това проследил погледа отсреща и отворил капака на кутията, която извадил от скрина.

– Вземи този компас – така се наричала малката кутийка, в която се въртяла една стрелка.

– Стрелката сочи винаги само в една посока – към Север. Но това е достатъчно, за да разпознаеш другите три посоки. Ще откриеш Голяма мечка в северната посока. Натам огледай небето за най-ярките седем звезди.

Така казал Грим, след което дал на детето и листа с рисунката. Тя обаче въобще не приличала на мечка, а по-скоро на нещо като тиган със закривена дръжка.

– А...? *Защо Грим рисува чертички между звездите?*

– *За да се запомни по-лесно фигурата, слънчице мое.*

– *А кои са трите “к”, че не ми стана ясно?*

– *Трите “к” са трите неща, които трябва да знае детето, за да открие съзвездие. Кога се вижда, Къде се намира и Как изглежда. Това са трите “к”.*

– *Къде ги пише тия работи?*

– *Мисля, че в звездната карта на Грим. Макар и да не е магьосник, той все пак притежавал някои вълшебни неща.*

Голямата мечка

И така, едно малко дете било готово да се изправи пред своето първо небе. Това, което Грим не му казал, е, че няма да намери Голяма мечка точно на север. Не му казал и колко високо в небето да потърси звездите ѝ. Не направил дори очевидното – да излезе навън заедно с него и да му ги покаже.

Вече на всички е ясно, че Грим бил добър човек. А в детските очи, даже нещо като магьосник. За да разсеем недоумението и съмненията, веднага ще кажем, че той искал детето само да открие Мечката. Своите първи звезди.

Старецът видял колко любознателно и умно било мъничкото човече. Познавал вълнението, очарованието и гордостта от откривателството и не искал да ги отнема от детското сърчице.

Той можел много лесно да хване малката ръчица, да посочи звездите, а детето да каже: "Ах, наистина са те!". Така обаче, навярно, всичко щяло да приключи доста бързо и много вероятно завинаги. (Не само феите, но когато трябва и магьосниците трябва да бъдат истински.)

Затова малчуганчето излязло само в късния, ухаещ на рози и липи полумрак.

Застанало близо до една улична лампа, за да може да вижда по-добре стрелката на компаса и рисунката на звездите.

Гледало нагоре, взирало се, но така и не разпознало точките от рисунката. И не само тези на Голямата мечка, ами всичките звезди на небето сякаш се били изпарили и нямало нито една. Върнало се омърлушено в къщата.

– Грим, гледах на Север, но никъде не я видях. Дори съвсем никакви звезди не видях – оплакало се то.

Грим го разпитал какво точно се случило, и когато чул обяснението, се плеснал по челото.

– Аз съм един изкуфял старец! Как можах да забравя! – завайкал се той.

– Пази очите си от светлините на лампите. Дори слабо да светят, те заслепяват погледа. Отнемат блясъка на звездите. А звездите не обичат другите светлини. Като единствени и неповторими, те са суетни и горделиви. Понякога и на Луната се мръщят. Не обичат да делят светлината си с никого, камо ли с обикновени улични лампи – така казал Грим и продължил.

– Застани по-далеч от светлините и винаги оставяй очите си да привикнат с мрака. Така ще виждаш онова, което иначе не се вижда. А за стрелката на компаса и рисунката не се притеснявай. Стрелката може да свети в тъмното, а рисунката ще различаваш и под бледата светлина от небето.

След тези думи старият астроном извадил едно малко фенерче, което хвърляло червена светлина, за да не дразни очите. Дал го на къдравелчето, за да си помага в тъмното и то отново излязло навън.

Тук някой може да си помисли, че вече е станало прекалено късно и едно малко дете не бива да стои само вечер навън.

Нищо тревожно обаче нямало в това малко градче. На улица "Тополина къделка" се чували виковете на играещите все още деца. Някъде свирела музика, а до ушите достигала препирнята на две съседки. Разбира се, десет часа не е ранен час, а и майката смятала същото. Но освен това мислела, че било много по-добре детето ѝ да закъснее, гледайки нагоре във вечерния мрак, отколкото да наведе глава надолу в светлия ден, както повечето от хората.

Смятала, че е много по-добре синът ѝ да се взира в тайнственото и непознатото, отколкото в други неща. Естествено, ако сметнели, че трябва да бъдат до мъничето – и тя, и Грим щели да застанат до него. Но "Тополина къделка" била тиха и спокойна улица, в едно малко, тихо и спокойно градче и ще остане такава до края на приказката.

Доколкото е възможно приказките да имат край. Аз мисля, че хубавите, истински приказки никога не свършват. Когато разказвачът се умори, историята се подема от друг. Разказвачите се сменят, но приказката остава. Ако не вярваш, погледни шкафчето с детските книги. Те са толкова много, но ако се загледаш по-дълго, ще видиш, че това е само една приказка.

Възможно е в някоя друга приказка, където розите не ухаят, а къщите не са обвити в бръшлян, децата да имат нужда от някого да ги придружава. Но това е в някоя друга приказка. В нашата цветята ще играят, децата ще ухаят, бузките ще червенееят, а покривите – розовееят.

– Малко ги пообърка почервявяванията туйка.

– Да, детенцето ми, само мъничко.

И така, нашето малко звездно човече се озовало отново на улицата, този път по-далече от лампата. Под слабата червена светлина на фенерчето то погледнало стрелката на компаса, обърнало се по нея на север и вдигнало очи към звездите.

Те били повече от преди, защото Грим бил прав за лампите, но и защото станало по-тъмно и се виждали и по-слаби точки. Повечето звезди обърквали малко, но то си спомнило думите на стареца, да гледа за най-ярките седем на север.

Взирало се детето и оглеждало северното небе и както вече си мислело, че всичко било напразно, изведнъж, като в призрачна магия, пред очите му в едно се свързали седем звезди.

Вселената отново притихнала. В небето за първи път от четиресет хиляди години насам заблестели звездите на Голямата мечка.

Затичал се малкият откривател към Грим и съобщил задъхано новината:
– Видях я, Грим! Там е, видях я!

Грим се засмял и прегърнал малкия рошавелко. Малчуганът разказал как се случило всичко, после погледнал с блеснали очи стареца и изтърчал обратно навън. Бил толкова щастлив от откритието. От своите първи звезди. Искал да ги зърне отново и този път почти веднага ги открил. От улица "Тополина къделка" в северна посока била черквата, а малко вдясно над нея – Голямата мечка.

Полюбувало ѝ се човечето, а после заоглеждало останалата част от небето, за да види дали няма още мечки. (Познато ви е, нали?)

– На мен не. Не ми е познато това.

– Защото още си мъничък, затова. Ще го откриеш, когато пораснеш.

Оглеждало детето небето и единственото, което успяло да различи, били пет звезди, които правели кръст. В този момент камбаната ударила единнайсет пъти и мъничето отишло да пожелае лека нощ на стария астроном. Когато протегнало ръка, за да върне рисунката и компаса, Грим казал:

– Те са твои, детето ми. Пази компаса близо до теб. Така винаги ще имаш посока, която да следваш и никога няма да се загубиш. Рисунката също пази, защото ще ти потрябва.

– И не забравяй да завъртиш листчето! – добавил Грим, като се подсмихнал.

После изпратил своя малък приятел до портата, полюбувал се на розите, хвърлил поглед към звездите и се прибрал. След малко светлината в прозореца угаснала и Старата къщата притихнала.

Среща с небето

През това време зад отсрещния прозорец майката слушала разказа за Голямата мечка с щастлива усмивка и също толкова грейнали очи. След това целунала съкровището си по челото, завила го с одеялцето и му пожелала да сънува купове от звезди.

Детето заспало почти веднага, но през нощта се разбудило, както правят децата, когато им се припие вода. Затъркало очи и както се отнасяло обратно в съня, се сепнало. Скочило от леглото и отишло до прозореца. След минута се присетило нещо, тюхнало и тихичко излязло на двора. А там звездите греели още по-ярко и били още повече от преди. В градчето лампите били загасени и нямало какво да смущава звездния блясък.

– Значи само на най-тъмно небе се гледат звездите.

– Да, най-добре е небето да бъде тъмно. Без светлини и Луна.

Потърсил малкият звездоброец своята мечка, но тя не била там. В посоката, която запомнил, имало други, непознати звезди. Потърквал студентите ходила в пижамата, присвивал очи, но зяпал напусто. Нощния хлад се намесил и набързо прибрал звездоброеча вкъщи, а сънят понечил да го положи отново в леглото. Тогава в детската глава изплували последните думи на Грим: "Не забравяй да завъртиш листчето!".

Че защо да се върти листчето? Съмненията отвели детето обратно на двора, с рисунката на Голяма мечка в ръка. Компасът не му трябвал сега, защото вече помнело накъде е север. От тяхната улица, точно над черквата.

Гледало хлапето в небето, гледало в листчето. Гледало и въртяло как ли не рисунката, и точно когато се чудело какъв е смисълът на всичко това, доближило отговора на загадката.

Голямата мечка вече не била на същото място. Щом листчето трябвало да се завърти и така показвало Мечката, то...

Детето вдигнало пак листа и внимателно започнало да го върти в кръг, като поглеждало скришом зад него.

И тогава нещата се изяснили. Мечката се била завъртяла. Вечерта била по-високо в небето, а сега слязла ниско, обърната настрани. Междувременно вкочанените от студентите дворни плочи крака възроптали и на своя глава зашляпали, като понесли всичко над тях към спасителното топло легло.

Сутринта преминала както обикновено, а след обяда се случило нещо наистина изненадващо. Както никога досега (или поне не скоро), детето легнало да спи следобеден сън. Като се наспало, отишло у Грим.

Старецът седял в големия стол на верандата, но този път ореховите сладки чакали готови, заедно с каничка боровинков сок.

– Грим! – започнал го малчуганът от вратата. – Голямата мечка се върти и се мести!

– Охо! – отвърнал усмихнат Грим, с леко присвити очи. – Виждам, че си се досетил да завъртиш листа.

– Да, сетих се – отвърнало скромно детето. – Но защо звездите се въртят?

– Не са те, детето ми. Не и така, за което питаш. Това, което се върти, е Земята. А ние мислим, че звездите го правят. Ако излезем в Космоса, планетата ще престане да ни върти и звездите ще стоят неподвижни.

Понеже детето гледало с недоверие и учудване, Грим продължил:

– Нали знаеш, че Земята се върти около оста си?

– Да – казало хлапето, като пропуснало покрай ушите си думата “ос”.

– Возил си се на въртележката в парка, нали? – попитал пак старецът.

– Разбира се! Всяка неделя! – получил утвърдителен отговор, изпълнен с въодушевление.

– Е, добре. Когато тя тръгне, дърветата ли започват да се въртят около теб, или ти се въртиш около дърветата?

Детето веднага отвърнало:

– Разбира се, че дърветата се въртят около мен, как иначе!

– Добре, остава само да кажеш, как дърветата се въртят, като са пуснали корени дълбоко в земята и не могат и на сантиметър да помръднат оттам.

Детето навело глава, задето не могло да се сети за толкова просто нещо. Но този път помислило и разбрало.

Земята била огромна въртележка, върху която стояли хората. Като се въртяла, изглеждало, че звездите се въртят. Ала звездите били неподвижни. Точно като дърветата. Тази мисъл обаче го отвела някъде другаде.

– Грим, наистина ли са неподвижни звездите?

– Правилно се досещаш! – похвалил го Грим. – Те не са неподвижни. Въртят се, също както Земята около себе си, а се движат и с огромни скорости в Космоса. Седемте звезди от твоята мечка са точно такива космически пътешественици. Тръгнали са незнайно къде. Но ние сме твърде далеч, за да усетим движението им.

– А, Грим, снощи видях пет звезди, като кръст на небето, какво е това?

Грим разказва за съзвездията

Някога, в една пещера, живеели хора. През деня ходели за храна, вечер се свивали боязливо край огъня, а после заспивали. Докато другите спели, един от тях стоял буден. По-неспокоен ли бил или пък по-любопитен, той излизал пред входа на пещерата и гледал дълго в небето.

Една вечер по-ярките звезди докоснали някъде нещо в него и очите му неусетно ги свързали. Родили се фигурите. На другата вечер протегнал нагоре ръка и ги показал на другите. Те още не разговаряли помежду си, но някак усещали, че това са божествата, владетели света. Нарисували ги на стената на пещерата.

Първата среща на човека с далечната божествена тайнственост била запомнена. Тези след него открили, че различните божества се появяват в различно време. По появата им започнали да предсказват сезоните. Кога ще настъпи лятото и кога свършва зимата.

Човекът израствал. Придвижвал се по Земята и търсел нови земи. Имал нужда от посока. И те му я дали. Звездите. На север имало седем от тях, които греели цяла година. Голяма мечка е най-старото съзвездие на света.

По-късните хора открили как точно се променя Луната. От момента, когато изчезвала, до когато станела кръгла, изминавал един месец. Създаден бил календарът.

Научили се да отмерват часовете през нощта по съзвездията. Дали им имена и записали появяването им, когато открили писмеността. Звездите сочели посоките на света, когато не е имало пътища и компаси. Те показвали на хората и кога приближава да засеят житото, от което зависел животът им.

В наше време астрономите съхранили познание. Използват го и сега, за да има ред на небето. За да знаят коя звезда и коя галактика къде се намират. Запазили и имената, дадени от предшествениците им.

Грим взел още една ореховка и пак мляснал от удоволствие.

Звездите не стоят на едно и също място. Появяват се в различни сезони. Земята се върти, а се движи и около Слънцето. Точно както въртележката, подминаваща високия дъб в парка. Той се вижда отново на същото място, когато въртележката направи един пълен кръг.

Единствено Голяма мечка и още пет съзвездия никога не се скриват. Те са видими всяка вечер, защото са близо до Северния небесния полюс. А неговото място показва Северната звезда.

Дълго разказвал Грим и ако имахме повече място, щяхме да преразкажем всичко, но мисля, че засега и това е достатъчно.

Слушало детето за хората в древните времена, за далечни звезди и пространства. Представяло си непознатото небе с други, различни съзвездия в южния край на Земята. Там на юг, под разделната линия. Представяло си как бавно изгряват съзвездията в ранната вечер от изток и залязват зад противоположния западен хоризонт.

Този нов и непознат свят го притеглял, и детето разбрало, че светът не е само тук на земята. Онова, което се виждало от него, било капка от океан. Съществували безкрайни предели от друга, невиждана досега красота.

За жалост камбаната отново прекъснала всичко това и двамата приятели се смълчали. Хлапето сякаш не искало да помръдне от стола и омърлушено се чудело какво да направи. Но Грим, който и две минути не можел да стои мирен на задника си, се усмихнал и се надигнал.

– Я стига! Всичкото това е пред теб. Звезди има всяка вечер – казал той.
– Разбира се, когато е хубаво времето – добавил и пак се разсмял.

– *Защо Грим се смее толкова често?*

– *Ами, навярно защото обичал много света, своя малък приятел, радвал им се и имал добро сърце. Така мисля.*

Тръгнали двамата по пътеката, но малко преди да достигнат портата Грим се плеснал по челото:

– За малко щях да забравя! Имам подарък за теб.

– Подарък! За мен? – възкликнал малкият.

– А ти за кой си помисли? За стария ми панталон ли! – погледнал изненадано старецът. – Че той едва ли има нужда от друго, освен от един по-здрав конец. Почакай, веднага се връщам – казал и забързал към къщата.

Когато се върнал, подарил на детето звездна карта. Тя имала въртящо се кръгче и показвала къде точно са съзвездията на небето, в който и да е ден и час на годината.

Детето помолило стария астроном да се понаведе малко и го целунало по челото. После заприпкало към къщи и е излишно да казваме, че част от нощта прекарало “тайно” на двора, а в следобеда сънят го надвил отново.

Това, което не казахме е, че когато детето си тръгнало, старецът дълго гледал след него, а в очите му блестели... Е, в очите блестят искри и от радост, и от слънчева светлина, но понякога и от друго.

– *Мати, а защо Грим се е разплакал?*

– *Не се е разплакал, слънчо. Сигурно са му се навлажнили очите от...*

било топло в онази вечер. А и в очите на астрономите блестят искрици от звездната светлина. Може такива да са били.

На път

В този ден едни сънени очички се отворили, чак когато Слънцето стигнало върха на тополата. Едно носле затътрило две сънени крачета към кухнята, откъдето ухаело на всякакви вкусни неща, а едно топло телце се сгушило в прегръдката на две нежни ръце. След малко обаче очите се отворили широко, виждайки соленките, сандвичите, палачинките с мед и орехи и каната със сок от малини.

– Какво ще правим с всичко това, мамо? – попитало то.

– Ще ставаш пътешественик днес, милото ми – отговорила със загадъчен тон и закачливи искрици в очите майката. Детето се загледало в тях. Познавало ги много добре, но сега му се сторило, че са същите като онези, които видяло в очите на Грим.

– Пътешествие? – недоверчиво загледало къдравелчето.

– Да. Пътешествие, може би с приключение. Днес с Грим ще ходите в гората на излет. Може и да се позабавите малко. Надявам се, нямаш нищо против.

– С Грим! Цял ден в планината! Колко те обичам, майчице, мила моя! – възкликнало мъничето и прегърнало силно своята майка. Тя го подържала в прегръдките си, надвесена с широка усмивка над него, а после продължила с приготвянията. Детето изобщо не се сетило да попита майка си, дали тя също няма да тръгне с тях, но децата рядко се сещат за такива неща, а и майките никога не се сещат да питат.

– *Защо никой не се сеща да пита?*

– *Ами, майките са много заети и забравят, а за детето – ти ще ми кажеш...*

До тръгването оставало доста време, но нашият герой не можел да си намери място от нетърпение. Толкова често поглеждал към часовника на стената, че времето течало още по-бавно.

Всъщност, майка му също го водела сред природата, но с Грим щяло да бъде друго. Такава обаче е съдбата на майките. Те знаят, че малкото птиче все някога открива небето и литва към него.

– *Какво е това небе, дето литва към него птичето?*

– *Попитай ме пак след двайсет години.*

– *А защо не сега?*

– *Защото още е рано, слушай сега.*

Процедили се някак секундите, раницата била готова и пълна с вкусна храна. Там имало още салфетки, вода, леко одеялце, яке и това-онова. Изпратила майката детето си до вратата, целунала го по рошавата главица и пожелала приятно прекарване.

– А, тати, а защо не е отишла с него до Трим, да му каже да ѝ пази детето и другите ми ти работи, дето ги казват големите.

– Сигурно не искала да се бърка в мъжката работа, знам ли. А и кой знае, може с Трим вече да са се поразговорили по комшийски.

В уречения час Грим също бил готов за тръгване. Раницата му била така издута, като че двамата се канели да престоят в гората цяла седмица и малко от другата.

Поели към планината пеша, защото първите хълмове се издигали недалеч от градчето. Дотам се стелело поле, пълно с жита, по средата на които се точел стар коларски път от едно време.

Щом стъпили върху кафявия, затоплен от Слънцето път, детето забравило за града. Училището останало някъде надалеч и то се потопило в нежния полъх на вятъра, тъмнозеленото на житата и прехвъркването на яребиците, които гнездели наблизо.

Грим пък събул обувките си, вързал на двете връзките заедно, метнал ги на рамо и зашляпал бос из прахоляка, като си подмрънква някаква песничка, на която само той си разбира думите.

– Грим, защо си свали обувките? – любопитствал малкият.

– За да усещам земята – отговорил Грим, а като видял недоумението в погледа на детето, пояснил:

– Ние двамата с нея сме едно и така я усещам наистина. Тя е жива и ще я обидя, ако постоянно вървя по нея с обувки. Поне за мъничко трябва да ги сваля и да засвидетелствам уважение. Не ходиш къщи с обувки, нали? – поинтересувал се “босоногият” и за миг погледнал внимателно малчугана.

– А не ти ли боцкат камъните по ходилата? – настоял малчото, пропусайки някак въпроса.

– Боцкат, пустите камъни, какво да ги правиш – мъдро заключил в отговор другият и продължил бодро да шляпа.

Така крачели те по пътя. Детето спирало да бере цветя, да оглежда едно-друго, гонело пеперудите, а от време на време се сещало за нещо си и отрупвало Грим с въпроси. Тогава старецът прекъсвал своята песничка, усмихвал се и разказвал това, от което се нуждаели ушите до него. А в очите му, като в огледало, греели две звезди, което било много странно, тъй като на небето в момента имало само една.

Неусетно изминали коларския път и стигнали до подножието на гората. Там ги посрещнала миризмата на близките борове и стръковете свежа трева.

Старецът намерил един здрав клон, окастрил го с ножа си и като тръгнал, започнал да удря с клона по пътеката, сякаш си тактувал, като внимавал да не удари някоя мравка.

Грим вървял първи, подсвирквал си и потропвал с тояжката си по пътя. Но не успял дълго да си подсвирква.

– *Коя е тази звезда, която се вижда и през деня?*

– *Слънцето. Не забравяй, че и то е звезда, и то съвсем близо до нас.*

– Грим, защо ти е тази тояга и защо тропаш с нея така?

– Това е един многофункционален, чисто-планински уред – гордо отвърнал притежателят на многофункционалния уред и загледал със задоволство цепеницата.

– Хайде, кажи ми – настоял рошльото.

– Тази пръчка е наистина много полезна и може да прави много неща – станал сериозен Грим.

– Мога да се подпирам на нея, за да не падна. Второ, ако се уморя или стъпя накриво, ще ми дойде добре да висна на нещо. И трето, поема от тежестта ми, а така вървя по-леко. С нея мога да разгърна тревата за някоя друга гъба; мога да проверя колко е дълбок някой вир или реката. И най-важното, мога да се почеша с нея не само по ухото, но и където ме досърби – закискал се тук Грим, и като нищо можел да вземе да си почеше езика, защото явно много го сърбял да дрънка какво ли не.

След като решил, че се е кискал достатъчно, или пък коремът го заболял от това, продължили напред към дърветата.

На кого е гората

Достигнали до по-гъсто място в гората и навлезли в прохладната тишина на зеленината и птичите песни. Детето вървяло, оглеждало се наоколо и накрая не се стърпяло.

– Грим, престани да удряш така, ще ни чуят!

– Ха! Щели да ни чуят! – ококорил се старецът. – Та нали това е целта! Ако не тропам, кой ще ни чуе?

– Че защо изобщо трябва да ни чуват! – заинатило се хлапето.

– Ти, драги, за първи път ли ходиш на гости? – спрял се старецът и го загледал отгоре.

– Защо на гости, отиваме в гората? – почудило се детето.

– Ти в гората ли живееш? – попитал го Грим.

– Не, разбира се, живея си у дома.

– А, значи никой не живее тук, така ли? – хитро погледнал старецът.

– Разбира се, че живее. Гората е дом на горските животни и птици.

– Така значи. Отиваш в чужд дом, доколкото разбирам от думите ти.

Детето понечило да отговори, но се спряло.

Грим така го бил объркал с въпросите си, че го отвел там, отдето се видяло, че бил прав. Обаче изобщо не му стигнало време да се окопити, защото старецът пак го подхванал.

– И когато отиваш в чужд дом, влизаш в него тихомълком и се настаняваш където поискаш, така ли? – радостно го изгледал Грим, очаквайки продължението.

– Изобщо не правя така, ако искаш да знаеш! – засегнало се детето. – Първо почуквам по вратата, или удрям звънеца, и чакам да ми отворят.

– Почукваш, значи. А тук като няма звънец? И как смяташ да почукаш, млади момко? Ако не е лична тайна, разбира се – загледал Грим, вече победоносно, а на детето просветнало.

– Ти тропаш с тояжката и си подсвиркваш, за да кажеш, че идваме ли?

– Еврика! – въздъхнал Грим.

– Какво означава "еврика"?

– Дълга история. Но да знаеш, че си адски прав. Чуят ли шума отдалече, горските животни са предупредени, че някой идва. Е, няма да ни посрещнат

с лешници или прясно изтръгнат еленски крак, при това неопечен, но поне няма да изплашим никого.

– Няма да изплашим... никого...? – повторило като ехо детето, опитвайки се да прогони представата за разни недопечени крайници.

– Точно това мисля, че казах – троснал се Грим. – Или не си ме разбрал добре – добавил лукаво.

– Че как можем да изплашим животно в гората! Всички знаят, че хората се плашат от животните, а не животните от хората.

– И мен ме е страх от животните.

– Знам, още си мъничък, затова. Когато станеш голям и силен, достатъчно е само да ги обичаш.

– Но аз и сега ги обичам.

– Да, но сега Кумчо Вълчо е голям почти колкото теб, а когато пораснеш, ще стига до коленете ти и него ще го е страх, когато те види.

Грим знаел, че не е необходимо човек да се страхува от животните, а да ги уважава, като равни на хората. Те най-добре разбират това. Дори смятал, че понякога са по-умни и от човеците. Животните познават кога някой се страхува от тях, а това им е подозрително. Ако си им приятел, защо трябва да се страхуваш – така мислели те.

В гората, разбира се, не било кой знае колко различно. Като на общо за всички място, трябва да се спазват горските правила. Да се държим така, сякаш сме и на гости, и у дома. Да уважаваме, да бъдем тактични, а също както и вкъщи, да внимаваме да не повредим нещо. Да не уплашим или направим недоволни стопаните.

Затова, първо трябва да се представим и да обявим за присъствието си. Да покажем, че не се крием, а идваме с добри намерения. А когато си тръгваме, да оставяме на мравките в тревата няколко трошички поне, за да бъде споделена трапезата ни. Всичко това си мислел Грим, но както може и да се очаква от него, направил нещо съвсем неочаквано.

– Ей, по-голяма глупост не съм чувал! – казал намръщен той, отишъл до едно голямо дърво и ударил по него с тояжката си, при което, някъде от върха, изпърхали две уплашени птици и излетели.

– Ето за това става въпрос! – ядосал се Грим. – Не само се уплашиха, но нападнаха и дома им. Представи си, ако горе има гнездо с малки птиченца в него, как се чувстват сега майката и бащата. И то само заради мен! – седнал омърлушен на един камък старецът и подпрял с длани лицето си, само дето не ревнол. После подскочил.

– Ами ако не предупредим, че идваме, и настъпим някой гушер, който тъкмо е решил да се попече малко на слънце? Как ще се чувства жена му довечера, когато не се прибере. Кой ще носи храна на несретните гушерчета? Ако подплашим сърна и тя не се върне повече при своите новородени в тревата? Те ще загинат от мъка и глад!

– *Плати, къде е на детето баща му?*

– *Дотук приказката не разказва това. Но, сигурен съм, че където и да е, каквото и да се е случило, той го обича безкрайно много и не би искал да е далеч, а да си бъде до него. Пък може и да се случи, кой знае.*

Така казал Грим и скришом погледнал дали не е прекалил. Той само искал каже, че в гората трябва да бъдем внимателни, но и за себе си да внимаваме. Детето обаче било толкова добро и чувствително, че като чуло за двете сърнета, дето щели да умрат от глад и от мъка без майка си, големите му очи вече били изпълнени с нещо, дето всеки момент щяло да се търколи надолу по бузите.

– Хайде стига, недей – погалил го Грим по косицата. – Искаш ли да си направим компас?

Толкова трябвало на хлапето и то скочило на крака, но после се сетило.

– Грим, аз вече имам компас – казало и извадило своя.

– Не мога да повярвам колко си прозорлив! Това е, ако нямаш компас, естествено. Гледай сега.

Извадил от раницата една губерка, налял в канчето си малко вода и откъснал лист от дървото.

– Грим, защо носиш игла?

– Нали не предлагаш да ходя по гащи, ако панталоните ми се скъсат?

После потъркал единия край на иглата в своя пуловер, поставил я върху листото, което пък сложил в чашата. Листото започнало бавно да се върти, а накрая спряло.

– Ей натам е север! – заключил доволно старецът, като вдигнал ръка, накъдето сочел острият край на иглата.

– Как го направи? – попитало недоверчиво детето.

– Нищо не съм направил. Намагнитих единия край на иглата и той завъртя листото на север. По магнитните линии, де.

– Къде са тези магнитни линии? – повъртяло рошавелчето глава в различни посоки, но не видяло никакви линии.

– Че, знам ли къде са, дали ще правя компас? Хайде ти ми кажи, умнико.

“Умникът” обаче пак му хвърлил онзи поглед, когато познал за Голямата мечка. Грим забучил иглата обратно в раницата си, метнал я на гръб и двамата отново тръгнали по пътеката.

– Може и в косата да я потъркаш иглата, но внимавай да не си извадиш очите – добавил.

– Учителката казва, че и мъхът по камъните и дърветата показва къде е север – присетил се малчуганът.

– Твоята учителка трябва бая да се е полутала из шубраците – подсмихнал се Грим.

После, сякаш не само в раницата си, а и по задника си имал иглички, се присетил за предишния разговор и силно тропнал с тоягата по земята.

– Ама, пустите приказки за това са виновни! – викнал той и размахал закана̀телно с пръст към близкия храст. – Вълкът на̀лапал еди-кой си. Мечката отк̀снала на Гюро главата. Лисицата прик̀лещила не знам си кого в курника. Е, как да заведеш после малко дете в гората!

Среща с голямата мечка

Точно тогава пътеката излязла на една чудно красива поляна и едвам изрекъл това, на отсрещния край на поляната нещо помръднало. Отдалеч това нещо сякаш било кафяво на цвят, имало малки кръгли уши и леко издължена муцуна, а ноктите му били по-дълги от онова, което изисква добрият тон. Точно когато детето се канело с цяло гърло да изкрещи думата, започваща с "Меч...", Грим наредил тихо:

– Не мърдай и не приказвай!

Думите не, но по-скоро нещо в тона на Грим го накарало да се закове на място и да затвори уста. Стариият човек много внимателно и бавно извадил от раницата си един от пликите с храна, поотворил го и го хвърлил към мечката.

Тя обаче така и не решавала как трябва да се държи при среща с възрастен астроном и малко любопитно дете. При това в гората. Изръмжала, за всеки случай, без да я интересува как ще се изтълкува това и дали е в духа на добрите обноски. Направила крачка към плика и спряла, сякаш не знаела какво следва по-натат.

Грим не мислел да чака решението ѝ. Хванал здраво детето за ръката и двамата бавно и тихо започнали да отстъпват назад, без обаче да обръщат гръб на животното. Мечката изревяла още веднъж, но по-скоро за самочувствие и се захванала с плика.

Грим изоставил пътеката и повел своя малък приятел надолу през дерето. Преминали през реката и излезли на отсрещния склон. Намерили там друга пътека, повървели мълчаливо по нея, а мечката останала надалеч.

Седнали тогава да си починат, а детето се сетило, че съвсем забравило да се уплаши. Дори мъничко. Цялата случка щяла да му се стовари по-късно, когато дойдело на себе си от изненадата.

Грим обаче не позволил това да се случи. Стоял начумерен известно време, после плюнал в тревата и промълвил:

– Горкото животно... Кой знае от кога не е получавало сносен обяд – казал, без изобщо да подозира, колко бил прав. – Вероятно вече страда от недостиг на витамини. Бе-комплекс, да ти кажа, му липсва! – ядосал се той и загледал свиреп един магарешки трън.

– Грим, мечките нали се хранят с къпини и боровинки, сигурно се е наобядвала вече – опитало се да го успокои го детето.

– Наобядвала се е дръжки! Ти някъде видя ли поне една боровинка? Онези, боровинкаджиите, всичките са обрали и не са оставили две-три даже

и за компот! – ядосал се още повече старецът, а малчуганът го погледнал изненадано, защото Грим никога не се ядосвал.

Ако познавало по-добре възрастните, момчето щяло да разбере, че в момента Грим не дава и пет пари за каквито и да е боровинки. Още по-малко за мечката. Но понеже не разбираше още възрастните, останало да се чуди защо старецът бил толкова загрижен за храната на мечката, а не по-скоро за тях. Е, поне не ги била включила в менюто си за обяд.

– Не е обяд, а късен следобед. Да ти кажа само, ако не знаеш – обадил се Грим, а онези искрици в очите му май пак започвали да играят. Ако се били скривали изобщо.

Детето за кой ли път зяпнало, задето Грим за кой ли път пак прочел мислите му. Но това вече май не трябвало да му прави кой знае какво впечатление. После двамата станали и поели по един гол хълм, от който тук-таме стърчали храсти и камъни.

– Грим, няма ли да се връщаме? Ако срещнем пак мечката...

– Който се страхува от мечки, в гората не ходи – отговорил фукльото важно. – А и не съм дошъл, за да храня мечка с палачинки. Дори едно благодаря не ни каза – заключил той примиренчески, почесал се по шапката си и се затърлил нагоре, подсвирквайки си, сякаш нищо не се било случило.

Нощ в гората

Старецът смятал да повървят още малко, да понаберат билки и да се връщат. Залисани обаче в своето приключение, така и никой не забелязал, че слънцето се било скрило и синьо-сиви облаци се натрупали по небето.

Изведнъж блеснала светлина и малко след нея проехтял такъв гръм, че детето подскочило, а шапката на Грим за малко да побегне от страх. Той самият обаче останал невъзмутим. Оглеждал простора и дори след светкавицата започнал да си брой на глас, а когато стигнал до шест, изкомандвал:

– Войни, след мен! – и хукнал към дърветата в края на хълма.

Стигнали там запъхтени и точно тогава плиснала пак ярката светлина. Изплющял нов гръм, а дъждът сякаш това и чакал, за да се изсипе върху двамата приключенци. Те навлезли сред дърветата в гората, където капките се усещали по-слабо, а мълниците по не можели да ги стигнат.

Бурята обаче утихвала и не след дълго двамата съзрели голяма издълбана скала. Над скалата, като навес, стърчала друга и двете представлявали сносно укритие от дъжда.

Оставили багажа си под скалата, но старецът не седнал да си почине. Развъртял се и след малко донесъл наръч дърва, които били почти сухи. После се върнал няколко пъти за още. Тогава в детската глава прозвъняло тревожно звънче:

– Грим, нали не мислиш да спим тук!

– Не знам. Ако предпочиташ, стой буден. Няма да ти се меся – отговорил разсеяно старецът, пуфкайки с цяла сила, за да разпали огъня.

– Виждаш ли колко е важно да имаш нож и кибрит в гората. Винаги можеш да си издялкаш пръчка, а като потрябва – да я подпалиш, за да ти свети и топли – философствал той, докато огънят се разгарял.

Докато Грим си почивал, детето извадило нещата, които майка му била приготвила и се зачудило, задето там имало и допълнителен чифт дрехи. Като се преоблякло, пак се присетило:

– Няма ли да ни усети мечката и да дойде?

– И да дойде, няма да получи повече палачинки! Вече се разбрахме с теб за това. Няма да ги делим с никого – пояснил твърдо.

– Поне докато не започне да се държи като хората. Всъщност, не като тях. Прилично, исках да кажа.

– А змии има ли тук? – продължил малчуганът.

– Ха! Ако сме заели и на някоя змия къщата, това вече ще ми дойде много! Не стига, че прогоних птиците, а сега остава и някое нещастно змийче да будувва цяла нощ под дъжда, и то само заради мен – занареждал самокритично Грим, а после решил да добави.

– Но ти не се бой. Те не обичат тропането и огъня. Животните се страхуват от огъня. Всъщност, може да нямам нищо против да се посгреят, но досега не съм чул някоя змия да харесва сладко от ягоди. От малини го предпочитат, ще знаеш – разяснил старецът и се закискал така здраво, че за малко щял да си опърли брадата.

Докато извадят и наредят пред себе си храната от раниците, и започнат да примляскват от удоволствие под близката топлина, мракът обгърнал гората. Песента на птиците секнала, щурците не жужели в безкрайния хор на деня и само листата на дърветата трептели под капките на дъжда. Отдалеч под скалата се виждала единствено жълто-оранжева припукваща купчинка, над която в тъмното греели две малки доволни слънца.

– А защо си броял старецът, като паднал гърмът?

– Ами, искал да види на какво разстояние пада мълнията, за да знае какво да прави. Ако бил преброил го повече, можели да пробват да се върнат в града. Но тъй като паднала само на шест, трябвало бързо някъде да се скрият. При гръжд в планината или в полето е опасно да се стои на открито, нависоко и до вода. Както и под самотни дървета и високи неща – може да привлекат мълния. В гората е малко по-добре да се настани човек, отколкото да стои на открито.

За детето всичко това било така ново и вълнуващо, че душата му с трепет попивала всяка секунда. Нищо, че обувките му били малко мокри, а в тъмното не се виждало и на два метра. До Грим то дори не се сещало, че може да се страхува, но от време на време си мислело за своята майка. Надявало се, че тя няма да се притеснява чак толкова много и накрая всичко ще се нареди както трябва.

Стояло през нощта в гората – нещо, което не би и помислило, че може да му се случи. Не се бояло, и дори си дало сметка, че досега – освен мечката, която наистина се държала твърде миролюбиво, а също птици и две-три гущерчета – не срещнали никакви други животни. Без да се броят пеперудите, пчелите, мравките и мухите, разбира се.

Погледнал малчуганът към Грим. Старецът стоял умислен с пръчка в ръка, с която от време на време побутвал огъня.

– Ти не се страхуваш от мечки, нали – попитало го детето.

То всъщност искало да му каже, че той не се страхува от нищо, но старецът не отговорил, само разръчкал въглените.

Грим се бил замислил. Спомнил си за големия град, където живеел някога. За шума и мръсния въздух, за сивите каменни силуети и боядисан метал. Видял хората, надпреварващи се да купуват всякакви лъскави непотребни неща. Мислел, че градчето тук било истински рай за човек, който иска да живее наистина. Гледал в тъмната гора, която била сто пъти по-хубаво място. Особено нощем, когато искрели звездите, а в утрото проблясвало Слънцето. Виждал пред себе си на поляната изправената ръмжаща мечка, която пет пари за нищо не давала. Спомнил си приказките за Баба Меца, с които израсъл, когато и той бил малко дете и казал:

– Мечката е вълшебството на гората.

Детето очаквало той да продължи, но Грим продължил само да ръчка из въглените. Искало му се да добави, че ако ги няма мечките, вълците, змиите и лисиците, човекът щял да осиротее. Замислил се, какво щяла да бъде гората без тях, но решил, че детското сърце самичко ще открие някой ден тези неща и си замълчал.

Разказал само, че змиите били много умни, винаги сторвали път и никога не нападали. Дори се крият, като видят човек. Трябвало да настъпиш някоя, за да ти обърне внимание, но пък пръчката му била чудесно средство против невнимание. Обяснил, че другите животни също постъпвали по този начин. Дори мечките. Затова било достатъчно да си гледаме в краката и да бъдем внимателни към гората.

– Всъщност, наистина има едно животно, от което умирам от страх – признал той най-после и понеже детето стояло в очакване, рекъл:

– Да ти кажа, като видя комари, направо се разтрепервам – затресъл се изведнъж старият калпазанин.

– Грим, дръж се сериозно – укорило го къдравелчето.

– Добре де. Ти знаеш ли какво е да ти налетят двеста комара или стотина пчели! Не знаеш. Къде ще търсиш река за пчелите, ако нямаш одеяло да се загърнеш. С кого би искал да си имаш работа? С една мечка или с отряд изтребители, които са ти вдигнали мерника. За теб не знам, но на мен ми дай мечката. С нея все някак ще се спогодим. Поне в ухото ми няма да влезе и да ровичка.

– Искаш ли да се поразгъпчем малко? – предложил той, щом се посъвзел от кикотенето.

– В тъмното ли? – озърнало се детето.

– Тъмно е тук, сред дърветата – отговорил старецът.

Извадил фенерче от раницата си, запромъквали се през клоните и трънаците и след малко излезли на голия хълм, където ги била сварила бурята.

Оскъдната трева била изсушена от вятъра, но Грим постлал одеялце. Те седнали и се загледали към небето. Облаците ги нямало и то било осеяно със звезди. Стояли смълчани под предвечната светлина, а момчето попитало:

– Грим, как се е появило всичко това?

– Ами, трябва да се върнем петнадесет милиарда години назад, няма ли да е...

– Не, разкажи ми – помолило детето.

– Всичко започнало от една малка точка. Времето, Пространството, Светът... се намирили в нея. Непознати сили имало там. Невъобразимо мощни и необятни. Точката се раздула и се появили Времето и Пространството. За секунди в него се създали милиарди нищожни частици. Други сили ги свързали и така, малко по малко, се появили звездите, галактиките. После и ние.

– Искаш да кажеш, че преди това не е имало нищо? – невярващо загледало рошавелчето, щом размислило върху думите му. – Кой го е направил тогава?

– Никой не знае, детето ми. Дали го е направил, или не. Не сме сигурни дори за точката. Просто опипваме в тъмното.

– В онова тъмно, там горе, нали? – казало детето, но се озърнало към гората.

– Да, там горе – отвърнал старецът и погледнал звездите.

Това и баба го знае

Отминавала в сладки приказки и истории нощта и по едно време Грим станал.

– Да отидем да подготвим нещата и да угасим огъня, за да не направим пожар, – а на въпросителния поглед отвърнал:

– След малко се съмва.

– По какво познаваш, като още е тъмно?

– Змиеносецът вече слиза под хоризонта, а Зорницата се е вдигнала.

– Така ли са отброявали времето в старите времена?

– Мисля, че да – казал Грим.

– Тази звезда, Зорницата, много е ярка. Много по-голяма и ярка от другите – учудило се детето.

– Не е звезда, а планета. Това е Венера – най-ярката и най-голяма точица на небето, която се вижда с очи. Освен ако не смяташ и Луната за точица, но тогава не вярвам да имаш дори тройка по математика.

– Венера се появява само сутрин, за два-три часа преди изгрева. И вечер, два-три часа след залеза. За да посрещне и изпрати Слънцето. Но тя, както и останалите планети, понякога само е на небето. Сутрин хората наричат Венера – Зорница, а вечер – Вечерница – пояснил старецът.

После се върнали при скалата и прибрали нещата си. Огъня полели с вода, а отгоре насипали камъчета и пръст. Така казал Грим, за да не запрати вятърът някое малко въгленче нанякъде, та да изгори всичко. Но било добре, че прогонил птиците, иначе щели да загинат в пожара. Така казал.

Събрали отпадъците в плик, който завързали отстрани на раницата, за да го изхвърлят на подходящо място.

След това проверили внимателно дали някъде не са останали хартийки и други непотребни неща. Нарамили багажа, а Грим стиснал в ръка своята любима тояжка.

– Армия, строй се! На север, ходоом – марш! – изкомандувал той тържествено и тупнал с крак. Но само след няколко крачки спрял, защото усетил, че си върви сам.

– Хайде, какво чакаш? – провикнал се той.

– Как да тръгна, като не знам накъде е север! – отговорил му малкият хитрушко.

– Е, как да не знаеш! Та дори и баба ми знаеше накъде е север! Освен ако нещо не я бъркам с другата – отвърнал му Грим, явно затънал в спомени.

– Откъде да знам, Грим, тук е пълна тъмница! Е, вижда се де, но...

– Ти как възнамеряваш да видиш север! Ако смяташ да го познаеш по шапката ми, нямам нищо против. Но от мен да го знаеш, нощем обича да си подрямва тя и не мисля, че ще ти каже – съобщил старецът и се почесал по шапката, която спяла дълбоко и не усетила, че става въпрос за нея.

Момчето тръгнало да вади компаса, но Грим го спрял.

– На какво ви учат в училище! Семки ли да ядете? Ето ти Венера, която изгрява от изток. Всичко живо изгрява от изток, само той, представи си, не знае къде е север! Не знае къде е Северната звезда! – кипнал престолено професорът по северните въпроси.

– Че какво общо има изток със север! – възроптал доцентът по източните, но в тъмнината лицето му не се виждало много добре.

– Боже, ще ме довършиш! Наистина не знам вече какво да мисля за теб – неомощно разперил ръце Грим. – Щом север е право напред, юг е обратно на север, а изток ти е отдясно, би ли ми открил тайната – запад къде е? – замигал накокошинен срещу него мърморкото.

– Грим, и моята баба знае, че запад е в обратната на изток посока. Но пък не съм чувал нищо за никакви "северни звезди" – изимитирало го мъничето.

– Първо на първо, не са никакви! Второ, Северната звезда е само една и единствено тя показва точния север – важно започнал да крачи в кръг многознайкото. – За който иска да си направи труда да я види. Случайно баба ти да е чувала нещо за нея? – попитал и вдигнал подозрително вежди.

– За баба не знам, но аз не съм чувал. Дали случайно не бихте ми я показали, ваше звездно височество – поклонило се леко детето.

– Няма проблем, виж колко е лесно – поизгледал го старецът, защото хич не харесвал да има царе, освен в приказките, но иглите по задника му пак го подпрели.

Залавянето на Северната звезда

– Горے ръцете! – изревал Грим, като изпънал и двете си ръце право напред. После разперил пръсти и поставил едната педя над другата. Малкото пръстче на долната наместил точно на хоризонта. Линията, където се срещат небето и земята, сякаш трябвало да подпира ръцете му, ако затреперят.

– Виждаш ли, готов съм за най-големия двубой в историята – съобщил той, но май решил, че не било достатъчно, защото се провикнал гръмовно:

– Треперете, нищожества! Посрещнете своя мизерен край в тази кървава битка!

Хлапето гледало опулено, но Грим водел настървено невидимата си битка. Движел ръцете си наляво-надясно, сякаш търсел тоя, дето щял да го напада, без обаче да измества малкото пръстче от хоризонта. Детето вече се чудело на акъла на Грим, когато той победоносно възкликнал и отново се разкрещял:

– Стой и не мърдай! Хванах те! Ти си мой пленник и нито крачка встрани! Тъй де – запъхтяно довършил старецът.

– Кого хвана, Грим? – попитало го детето, което въобще забравило за какво била подхваната цялата тази работа.

Грим направил печална гримаса, пуснал ръцете си, а после свел тъжно глава и проронил:

– Северната звезда. Залових Северната звезда. Прекрасната и неповторима! Наистина не мога да повярвам, че съм способен на това. И то на моята възраст. Да бях по-млад, иди-дойди, но точно сега... – безутешно редял старият разбойник.

– Грим, стига си се шегувал! – намусило се детето, но думите му накарали Грим да подскочи.

– Така, значи! Шегувам си се аз, според него! Сериозен трябвало да съм бил!

– А може би трябва да плача, задето не знаеш къде е Северната звезда. Единствената, която не помръдва и на сантиметър от мястото си. Другите се въртолят, но точно на тази може да се разчита, защото винаги ще е там, където очакваш.

– Иде ми да се разрева от твоята “осведоменост”, но този път ще се въздържа. И то само защото съм забравил да взема салфетки! А не бих се разревал, без да има с какво да си обърша носа, ще знаеш – било заключителното изявление, след което Грим най-последно мирясал.

– Искаш ли да се научиш да откриваш Северната звезда? – попитал след малко той.

– Да, покажи ми я – отговорило детето.

– Велики рицарю, ти чуваш ли, или имаш тапи в ушите си? Няма просто да ти я покажа, а ще те *науча* да я намираш.

– Нека Венера да застане в дясно от теб. Изток имам предвид, откъдето изгряват всички небесни тела. Виждаш ли сега Голямата мечка?

Детето застанало така, както му казал Грим. Огледало небето на север и след малко познало Мечката, защото вече прекарало в търсенето ѝ няколко нощи на двора. Напълно тайно, разбира се. За това знаела само майка му, но то пък не знаело за това.

– Всъщност, компасът под ръка ли ти е? – попитал Грим и като получил утвърдителен отговор, наредил на детето да го извади.

– Защо се мъчим с тези звезди, като си имаме компас. Ей това не мога да разбера – мрачно процедил той и добавил: – Виж сега накъде е Север.

– Но нали Голямата...

– Голяма мечка не ти дава точния север, а само приблизителната посока. Може да се е килнала на североизток, а може да се е въртнала и на северо-запад. Може и над главата ти да виси. На мечка вяра да нямаш. Ще ти задигне шапката, като стой, та гледай – казал Грим и наместил шапката на главата си, която го изгледала с благодарност.

– Сега протегни ръката си точно по посоката на стрелката на компаса и разпери пръстите си, както аз направих одева.

Взел кутийката от ръцете на детето, а то ги протегнало по стрелката на север и разперило педи. Сложило ги една върху друга, като не забравило малкото пръстче да е на хоризонта. После загледало небето над горния палец, но там нямало нищо.

– Грим, какво трябва да стане? – попитало то.

Грим се навел и погледнал над детските пръсти.

– Трябва да стане така, че да пораснеш повече. Или да ти удължим пръстите с менгеме. Ако нямаш нищо против, разбира се.

После добавил компаса над малкия щръкнал палец и върху него се наместила една звездичка.

– Е? – попитал Грим.

– Това ли е Северната звезда? – учудило се детето.

– Тя и никоя друга! – отговорил надутото онзи и почесал корема си.

– А защо с моите пръсти не стана?

– Защото твоите педи не правят четиресет сантиметра. Четиресет градуса, исках да кажа – поправил се той.

– Значи, за Северната звезда мерим четиресет сантиметра от хоризонта, точно на север, така ли?

– Така. На ръка разстояние от очите.

– А, защо не го каза това едно изречение досега?

– Ами, де да те знам, че си такъв умник. Помислих, че няма нищо общо с люпенето на семки и реших да не те затруднявам.

– Грим, ние в училище не люпим семки. Други неща правим.

– Знам много добре какво правите. Само се ослушвате за звънеца, кога ще удари. За да люпите семки. А това е адски отговорна дейност, ако не се лъжа – закискал се Грим.

Детето не отговорило, а погледнало пак Северната звезда. Забелязало, че тя била някак самотна и близо до нея нямало други ярки звезди. Тогава се сетило за своята майка, която сега стояла сама и се притеснявала, докато те с Грим стоели в гората посред нощите и вършели щуротии под звездите.

– Грим, хайде да си вървим – подканило то. – Мама сигурно не е спала от притеснение.

– М-да, не бива да оставаме повече – потвърдил старецът.

Двамата тръгнаха надолу по склона, а в дясно от тях, над хоризонта, започнало да просветлява. После небето се оцветило в ръждиво-оранжево, после в оранжево, след това в синьо, после в розово, а когато стъпили на стария път, един ослепителен лъч известил идването на новия ден.

Билети за цирк

– Грим, ако има къщи или дървета, които закриват Северната звезда, за да знам накъде е север, какво да направя? – попитало детето както вървели.

Старецът се замислил дълбоко, а накрая отвърнал:

– Ако ти кажа да се поместиш встрани, много ли ще те затрудня?

– Престани! Дръж се като голям човек!

– А как се държи големият човек? Би ли ми пояснил, че досега някак си ми убягва.

– Сериозно те попитах.

– А аз ти отговорих сериозно. А ако нямаш възможност да се поместиш встрани, качи се на камбанарията. Клисарят може да ти даде да удариш камбаната, срещу два-три бонбона, а ще видиш и Северната. Но има опасност да разбудиш града, да ти кажа – закикотил се Грим.

Детето въздъхнало примирено.

– А всички звезди ли могат да се мерят така?

– Можеш да мериш шапката ми, дали ще ти стане. Но тя едва ли би сменила лесно главата, с която така е свикнала вече. Можеш да мериш и думите си или доматите в магазина, каквото предпочетеш. Звездите не се мерят, а се измерва разстоянието между тях. Също височината, движението и посоката им. Посоката се нарича азимут и я показва компаса, но не я помни тази дума, много е сложна.

– А ти одеде защо каза градуси?

– Защото небето се мери в градуси. Но ние ще им викаме, че са сантиметри. За заблуда на градусите. Да не се възгордяват толкова.

– Искаш да кажеш, че ако знам онези неща, дето ги каза преди, мога да открия някоя звезда?

– Я виж ти! Имам си работа с гений. Сам ли го измисли това, или получи съобщение свише?

– Какво е това със висше?

– Остави. Но за другото – страшно си прав.

– А как да ги разберем онези работи? Височината и азимунтата.

– Ей, богу, точно започнах да се кълна в теб! Звездната карта още ли е у теб? – попитал старецът.

– Разбира се! – засегнал се малчуганът.

– Уф! Помислих, че си я дал на клисаря, за да не му е скучно, докато си бие камбаната. Но щом е така, виж линиите с цифрите 30, 60 и 90 – това е височината, а посоката и без това си я пише. Взимаш картата, намираш посоката, и мериш с пръсти нагоре. Фасулска работа. Но не търси звезди, по-добре само съзвездия.

Така казал старецът, а после меко добавил.

– Не бързай. Едно по едно, детето ми, едно по едно. Малък си още.

– *Пати, Трим не знае ли, че децата хич не харесват да им казват, за-дето са малки. Те са малки, защото са малки!*

– *Ами, предполагавам го знае, но го казва, защото му мисли доброто.*

Двамата звездобройци вече били преполовили обратния път, когато към тях се присъединил Клепоушко – кучето на стопанина на близката ферма. Клепоушко често се разхождал сред полето и радостно облайвал света, за да не забравя никой, че той също е в него.

Така от тримата имало поне един в приповдигнато настроение. Тези, които след дейната нощ все още успявали да вървят на два крака, ставали толкова по-омърлушени, колкото повече приближавали към градчето.

Когато стъпили на "Тополина къделка", нозете им били станали тежки като олово, а гласовете им се намирали някъде по джобите, или пък в раниците, или останали някъде из гората. Предстояло да се изправят пред майката на детето и да дадат обяснение за своето... Както там се нарича отсъствието от къщи, поради ношуване в гъста, тъмна гора.

Стигнали къщата, спрели пред розовия храст до оградата и се загледали нерешително един-друг. Тогава един глас се обадил от двора.

– Някой от вас ще реши ли да влезе, или ще висите отвън цял ден?

Детето чуло гласа на своята майка, оловото изведнъж изчезнало от краката му, а гласът му се върнал и то извикало:

– Мамо! – и двамата се прегърнали така силно, че и на Грим оловото изчезнало от краката и той също прекрачил портата.

Майката ги повела към беседката в градината. Пътешествениците махнали раниците от гърбовете си, седнали тримата, а къдравелчето възторжено започнало да разказва за приключенията им. Докато малчуганът разказвал на пресекулки за преживелиците си, майката ту него гледала, ту наблюдавала внимателно Грим.

А той не знаел къде да се дене. Гледал натам, накъдето хич нямало какво да се гледа, от време на време пуфкал, сумтял и си потупвал джобовете,

сякаш можел да намери нещо спасително в тях. Дълго не смеел да вдигне поглед, а понякога промърморвал: "Точно така беше." и "Несъмнено се случи това!", но така, че само той си се чувал какво си говори. Другите чували само едно: "Мхъм, мъм, хмън-мън." Нещо се било случило с гласа на тоя, дето цяла нощ крещял като бесен.

Когато разказът свършил, детето загледало предано майка си, в очакване тя да му отвърне по някакъв начин. Тя обаче не го направила, а се обърнала към стареца:

– Грим, радвам се, че се случи, когато ти беше там, защото аз и синът ми също ходим в гората. Ако се бе случило, когато сме двамата с него, нямаше да знам какво да направя. Затова, искам да ти благодаря от цялото си сърце, задето си се погрижил да сториш това, което трябва.

След което подала ръка на Грим и му благодарила отново, а той я поел сачисан и зяпнал от изненада. Но пък имал късмет, задето никоя муха не влязла в устата му, защото паузата била кратка.

– А сега вие двамата се пригответе да чуete още нещо – продължила майката с такъв строг тон, че двамата приключенци отново замръзнали.

– Вчера от цирка е избягала мечката Сиси и целият град я търси под дърво и камък. Тя е толкова стара и има само четири зъба в устата си, че всички се притесняват, да не ѝ се е случило нещо лошо. Дори, директорът на цирка обяви награда за този, който даде някаква информация за мечока.

Това казала майката, а двамата мъже се почувствали така, сякаш вчерашния гръм треснал едва сега и то не на някакви два километра, а право връз тях. Стояли като заковани за пейката и гледали без да разбират какво става изобщо.

– Е? Няма ли да отидете и да помогнете да намерят най-сетне бедното животинче? – още по-строго попитала майката, но когато детето невярващо се вгледало в нея, видяло, че в очите ѝ блестели онези искрици.

– Искаш да отидем отново в гората? Наистина ли искаш да направим това? – за всеки случай попитало то и му се сторило, че чуло един израз, който много, ама страшно много му бил познат.

– Струва ми се, че точно това казах. Освен ако не се лъжа, разбира се.
– Но може и да му се било сторило само.

– Естествено, трябва да помагаме на животните. Особено, когато ги сполети беда. Докъде ще стигнем, ако само ги гледаме как страдат. А и бедното мече навярно е примяляло от глад и от студ. Хайде, тръгвайте и не го карайте да стои повече в гората само. Колко ли му е мъчно сега... – въздъхнала накрая майката.

Това, че голямата, страшна мечка бе станала "бедното мече", а и това, че я било страх да стои в гората сама, дошло на детето в повече.

А Грим, ако досега бе сащисан, при последното изречение зяпна с още пет сантиметра. И добре, че се сети да се размърда, защото този път несъмнено някоя муха щеше да влезе в устата му. Той хвана детето за ръка, измърмори, че се връщат веднага и двамата поеха към цирка. Там директорът много се зарадва на новините, обеща да даде наградата веднага, щом Сиси се върне и всички вкупом тръгнаха към гората.

Минаха по същия път и не след дълго откриха мечката на поляната, дето я бяха срещнали, и която явно много ѝ бе допаднала. От плика нямаше и следа, което Грим обясни така:

– Брей! Виж само какви палачинки мога да правя! Просто изчезват – казал, след което доволно погладил брадата си и закинал с одобрение.

Хората от цирка завързали Сиси с въже и я откарали обратно в града. Спасителите ѝ получили за награда два билета за цирк, за вечерното представление. Както и плик, пълен с бонбони и шоколад. Детето попитало Грим в колко часа ще тръгнат за цирка, но старецът изсумтял с гримаса:

– Пфу! Да ходя на цирк?! Не искам това от мен. Да гледам куче, да ми ходи на два крака!

– Защо? Много е интересно и весело – отговорило на това детето.

– А, можем да го направим още по-весело! – вторачил се в него Грим.

– Щом е така, няма нужда да ходим на цирк. Ще разчистим пода на кухнята, за да можеш да вървиш на ръце, а аз ще ти подхвърлям разни неща, които ти ще хващаш със зъбите си. Ще бъде твърде интересно и весело. Освен, ако нещо не бъркам, разбира се.

– Но, Грим, в цирка това са животни! – примолило се сякаш детето.

– И като са животни и са ни дали доверието и обичта си, да си правим с тях каквото поискаме, тъй ли предлагаш? Мислиш, че са нещо различно или по-долно от хората ли?

– Не, но... – затруднил се в отговора си малкият. – Всички харесват цирк.

– Тогава, да си го харесват колкото искат. А ако всички тръгнат да се хвърлят в реката, ти недей да го правиш, от мен да го знаеш. Пък и на стария ми стол толкова му е домъчняло за задника ми, че едва ли ще изтрае още една вечер без мене. Разстройва се изключително много и изпада в депресия, ако не се прибера – заключил Грим и така въздъхнал, че ако столът го чуел, щял изключително много да се зарадва. И дори щял да му даде да седи на него повече, отколкото друг път.

– *И дори да му даде да си люпи семки в него, нали, тати?*

– *Да, точно така би направил старият стол на Трим. Абсолютно си прав.*

Двамата се разделили, а вечерта детето отишло на представлението с едно свое другарче, защото майка му също отказала да отиде. (Много заети са майките в неделя вечер.)

Но докато гледало изкусните номера, от време на време детето спирало да се смее, защото си спомняло за думите на Грим, като виждало животните да правят неща, които биха били обидни за хората.

Когато дошло време мечката Сиси да излезе на сцената, директорът на цирка се приближил до нашия герой, поканил го да излезе на арената и разказал пред всички как е била спасена мечката. После дресьорът го повикал, да му помага при номера, а накрая мечката дори се здрависала с него. Така детето прекарало не само една изключителна вечер, но мечката го направила известно в целия град.

Гравитация, чизми и крем против Слънце

Спасителят на мечката, дето я било страх да стои в гората сама, седял в кухнята и се опитвал да постави рекорд по бързо омитане на ягоди, поръсени с пудра захар. В същото време успявал и да разкаже какво се било случило през деня. Отишъл да изпрати специално Сиси, защото циркът си тръгвал – отивал в друг град. После се отправили към езерото в парка, където една красива зелена патица плувала в тъмно-синята вода, заедно с цели шест малки жълти патета.

После... ягодите свършили, а разказът по някаква причина приключил заедно с тях. Майката, която през това време се занимавала с къщната работа, от време на време подпитвала това-онова.

– Впрочем, довечера ще ходим у Грим – подметнала в паузата.

– И ти ли ще дойдеш? – учудило се детето, защото майка му досега не била идвала при тях.

– Да – отвърнала тя. – Нямам нищо против и аз да погледна.

– Какво да погледнеш, мамо?

– Да погледна през телескоп – отговорила майката и веднага съжалила, задето не съобщила новината по-късно. Камък да бе вързан на детската шия, не би минавало времето по-бавно.

Изтичал малкият звездоброец у Грим, но старецът имал работа в кухнята. Казал му, че ако много настоява, щял разпъне единия телескоп, за да гледат дали са опечени добре курабийките, но нямало смисъл. Могли и с бинокъл да го направят.

Детето се прибрало в къщи, после два-три пъти отново се връщало, но още от оградата чувало хъркането на Грим, а от по-близо се виждало как две мухи се чудели, дали е безопасно да се напъхат в устата му.

Към шест вечерта малчуганът не издържал и пак бутнал портата на Старата къща. Грим спял в същата поза, в големия стол на верандата, само мухите не се виждали никъде. Или били глътнати вече, или пък решили, че не си струва риска. Детето разтърсило здраво блажено спящият Грим, а той се сепнал и се събудил.

– Чизмите, чизмите! Къде са ми чизмите! – провикнал се, бидейки още в съня.

– Кои чизми, Грим? Нямах никакви чизми.

– Уф! За малко да ми отсеке главата дъртата вещица. Хубаво направи, че ме събуди – поуспокоил се той.

– Какво става с телескопа? – дръпнал го за ръкава малчуганът, в пълна незаинтересованост, задето щели да режат главата на Грим.

– Да, време е да ги подготвим. Трябва да го направим по светло, че в тъмното най-много да си извадим очите с някоя част.

После се обърнал към малчото.

– Ти какво собствено се каниш да гледаш? – изгледал го той с подозрение. – Нали не смяташ да гледаш как клисарят бие камбаната?

– Стига си се шегувал. Ще гледам звезди!

– Звезди, значи ще гледаш. Та ти изобщо знаеш ли какво са звездите?

– Звездите са малки светещи точки на небето, а Слънцето също е звезда, и е голямо и светло – уверено обяснил малчуганът.

– А на мен защо ми се струва, че единствено главата ти е запълнена с малки светещи точки. А около тях е и доста голямо, и много светло, ако не се лъжа – закикотил се старецът. – Все си мислех, че звездите са огромни нажежени кълбета от газ. Някои го наричат водород, но не знам защо. Не съм чувал някоя звезда да ражда вода.

– Водород е, защото го има и във водата – пояснил малкият.

– Знаех си аз! Отдавна подозирах, че има нещо такова, но сега вече съм сигурен. Навярно тогава знаеш и как светят звездите? – погледнал го старецът в присмехулно очакване, но срещнал само поглед с друго очакване.

– А, не знаеш, ли? На какво ви учат в училище? – попитал Грим, а после присвил очи: – Да ти е останала случайно някоя семка от днес, че страшно ми се прияждат, като те видя – затресъл се отново старият заядливец, но след това продължил по-сериозно. Доколкото могъл, разбира се.

– В света има една сила, която се нарича привличане. Само да не го объркаш с привличането от шоколадови яйца и бонбони. За друго става въпрос тук. Тази сила е Гравитацията. Заради нея стоим здраво върху Земята. Земята привлича Луната и затова си имаме спътник. А Слънцето привлича и двете около себе си. Иначе отдавна да сме отлетели в Космоса и ще си светим, бог знае с какво.

– Заради привличането ли свети Слънцето? Това де, гравитацията – подканило детето многознайкото, да не се отклонява.

– Ами, заради нея. Тя е главният виновник и трябва незабавно да я арестуват, задето привлича на кой каквото му падне. Не може така! Ако всеки започне да привлича, каквото му скимне, какво ще остане от Космоса! В сладкарницата няма да остане и половин паста от гравитиращи любители на сметана и шоколад – възмутил се Грим, но после примигнал и продължил.

– Може обаче да я пускат в понеделник на свобода. За да привлече малките водородни частици и да прави по някоя друга звезда. Да не седи без работа, ако ме питаш. – После отново разсъдил.

– Всъщност, не е зле във вторник и сряда да бъде в отпуск. Никой няма да я чака да си събира милиардите частици на топка. А на всичкото отгоре ще трябва и време, за им стане достатъчно горещо и тясно, че пушината да се запали и да започне онова там, с топлината и светлината.

– Значи, като се съберат много частици на водорода, звездата се запалва и свети, така ли?

– Толкова си прав, че започвам да подозирам, че ти си измислил цялата тази работа – изгледал го изпод вежди Грим. – А може да я пускат и в лятна ваканция, че някоя и друга галактика да понаправи, не смяташ ли?

– А колко дълго ще свети така звездата? – пропуснало детето покрай ушите си предложението – гравитацията да си има лятна ваканция.

– Докато не ѝ свърши горивото.

– Кое гориво?

– Бях абсолютно сигурен, че ти си замесен в тази история, но явно не си – разочаровано тупнал панталона си Грим, за да го накаже, задето се бил излъгал. После извадил от джоба кибрит и драснал една клечка.

– Каж ми какво гори? – попитал той с любопитство.

– Клечката, разбира се – уверено отговорил малчуганът.

– Докато познаеш от три пъти, ще взема да посвърша това-онова – въздъхнал старецът, духнал клечката и се накарал да стане.

– Че какво да гори, освен клечката, Грим! – заинатило се рошавелчето.

– Знаеш ли, познавах един, дето твърдеше същото. Отиде на Луната и изхаби цели три пачки кибрит, за да го докаже. Само че, не успя. Жена му изпрати съобщение, ако до един час не дойде да ѝ разпали печката, за да сготви, по-добре да не си прави труда, да се връща.

Ще, не ще, криво-ляво, смъкна се той оттам, и докато въздишаше и пуфкаше към пещта, му присветна. “Със висше” му присветна, ще знаеш.

Разбра, че всъщност без въздуха, по-точно без кислорода в него, ще запали огън на куково лято. Това обаче беше фатално, защото моментално заряза пуфтенето пред пещта и написа книгата "Как да запалим Луната". И тъй като не го затвори на момента в лудницата, стана професор и започна да учи другите как да разпалват огньовете. От което настанаха сума ти ми пожари. Жена му обаче остана твърде доволна, защото му увеличи заплатата и дори получи нови обувки за Коледа.

Грим свърши разказа и погледна да види ефекта от него, но детето го гледаше клюмнало.

– Грим, не можеш ли да бъдеш поне две минути голям.

– Не знам. Но като нищо ще пробвам някой път – потрирл с готовност ръце Грим.

– Всъщност, сега като се замисля, водородът е същото гориво за огъня, както за звездата дървата. Обратното, де. А когато в центъра ѝ стане много горещо, водородът се превръща в Хелий и затова свети и топли пущината – заключил той.

– Е, толкова ли беше трудно да го кажеш още в началото!

– Ами, не знам. Ти как мислиш, трудно ли беше? – попитал Грим.

– Водородът не може да издържа дълго на Слънце, защото изгаря. Успява да изтърпи само няколко милиона или милиарда години. С какъвто и крем против изгаряне да се маже, *все почернява накрая* – затресъл се Грим.

Детето не изтраяло повече и отишло да види една красива пеперуда, която била кацнала на невена.

Телескопите

– На пеперудата ли ще се посветиш, или ще ми помогнеш за телескопите? – провикнал се от къщата Грим.

Детето отгърчало при него и се зачудило защо са им два телескопа.

– Този със стъклото отпред, е за планетите и Луната. На стъклото му казват леща. Но изглежда са се объркали, защото не става за готвене. Лещите спират малко от светлината, но пък планетите и Луната са ярки – казал старецът и потупал телескопа като стар приятел по рамото.

– Вторият телескоп е кух. Вътре има едно огледало. Добре са го измислили. Звездите са суетни и по се заседяват пред огледалото. Затова този телескоп събира повече светлина от другия – без стъкла е. За дълбокия Космос е. За галактики и мъглявини. Да ти кажа, познавах един като теб, дето...

– Стига, Грим, разбрах. Телескопът с лещите събира по-малко светлина. Другият, с огледалото е за галактиките и мъглявините от Далечния космос, нали? – все пак потърсило потвърждение детето, за да е сигурно.

– И за звездни купове, да ти кажа. А и някой извънземен може да хванеш на мушка. Само гледай да не го стреснеш, да не си разлее кафето.

– Спри! Какво беше галактика?

– Ужасно много звезди, привлечени от гравитацията, онова там, дето...

– Помня какво е привличането. Онова, дето държи едно нещо близо до друго.

– Брей! Готов си за асистент в катедра по физика – плеснал с ръце Грим. – Но може и извън катедрата да стоиш, ако ти се схванат краката.

– За гравитацията обаче си адски прав. Тя държи всичко в Космоса и отговаря за реда в него. Заради нея в галактиките и в звездните купове звездите стоят заедно, а планетите се търкалят около слънцата си. А шапката ми така е привлечена от главата ми, че едвам се разделят двете и то само за през нощта – завършил старецът, а детето стояло с лице, положено върху длани на масата и гледало примирено.

– Да ти кажа – опитал се да го извади от равнодушието Грим – онзи, моят познат, се върна на Луната, защото се оказа, че го привлича неудържимо. В крайна сметка обаче гравитацията на жена му излезе по-силна от тази на спътника ни. Изпрати му ново съобщение да се смъкна оттам, иначе ще види палачинки, когато си види ушите без огледало. И гравитацията от Луната го повлече обратно към кухнята – довършил Грим, а коремът му изкъркорил в знак на одобрение, като чул за какво става въпрос.

– Но не каза дали е ял палачинки. Ако си спомням добре, разбира се. Защото, казано честно, напоследък взех да забравям – натъжил се старецът. – За какво си говорехме? – попитал с известно съмнение той.

– А да, за Черната дупка. Толкова силно привлича пущината, че и светлината не може да избяга от нея. Пък ужким е най-бързото нещо в природата. Бедната светлина – тъжно проронил Грим и замалко да ревне на глас. – Няма да остане свята звезда, заради тия дупки. Но ние съвсем скоро ще променим тази работа! – скочил нахъсан.

Детето го гледало безпомощно изотдолу и се чудело да се смее ли, или пък да ревне и то.

Грим показва играчките си

Когато спрял с маймунджилъците си, Грим най-накрая се наканил и двамата изнесли на двора първо триножниците, които, както се сторило на момчето, били доста тежки. За да не кацне някоя пеперуда на телескопа и да го събори – така го разяснил Грим.

Той разтворил триножниците и внимателно подравнил краката им по една капчица, затворена в малко стъкло.

После върху всеки статив поставил по една монтировка. Не много голям, но също тежък уред. Той движел телескопа, за да се следи точно движението на звездите. Дори монтировката понякога била по-важна от телескопа, когато трябвало да се правят снимки. Всичко било много фино и трябвало да се поддържа съвсем същата скорост, с която се въртели звездите, иначе нищо не ставало.

Така казал Грим и с гордост, като надуто дете, обикалял играчките си.

След като закрепил двете монтировки, поставил върху всяка от тях тръбата на телескопа. Едната била тази с лещите, а другата с огледалото.

След това на всеки телескоп пъхнал в един малък отвор окуляра. Окулярът бил малко цилиндърче с увеличителни стъкла в него. Той давал голямото увеличение. Телескопът бил окото, а окулярът – лупата, която приближава нещата.

Върху тръбата на телескопа Грим завинтил една по-дълга тръбичка, която нарекъл търсач. С него най-напред се търсели галактиките, за да се открият по-лесно.

Телескопите били почти готови, но трябвало да се балансира тяхната тежест. От едната страна на монтировката бил тежкия телескоп. От другата страна астрономът навил желязна пръчка, а на нея поставил тежка желязна гривна. За да бъде еднаква тежестта от двете страни, както се правело на везната в аптеката.

За да провери дали тежестта е разпределена еднакво, Грим завъртял телескопа в кръг, като побутвал нагоре-надолу желязната гривна на пръчката.

Детето гледало отстрани и се стараело да запомни. Когато астрономът харесал как е закрепил и уравновесил телескопите, насочил първия към един далечен бор, на върха на гората. Върхът на бора трябвало да дойде в центъра и на търсача, и на окуляра. За да показвали точно едно и също. Ако в търсача се виждала Северната звезда, а в окуляра клисарят как бие камбаната, човек щял да се чуди кое да предпочете. Затова и двете трябвало да показват еднакво.

По бора Грим проверил и фокуса, за да види дали не се е размърдало огледалото на огледалния телескоп. Иначе трябвало да го намества, пък огледалото хич не обичало да ровичкат около него с отвертка. Като свършил, старецът седнал да си почине.

– Готови ли сме? – попитало го детето.

– Да, курабийките поизстинаха, можем да почваме.

– Грим!

– Добре де, остава да засеверим, а като се стъмни, можем да почваме.

– Какво ще сверяваме?

– Няма да сваряваме нищо. Телескопът, младежо, трябва да се за-се-ве-ри. Можем да опитаме и с курабийките, но не съм сигурен дали ще успеем да ги склоним. Затова ще прицелим телескопа по Северната звезда. Така ще следва точно движението на звездите – добавил бързо последното изречение, усещайки новата вълна на протест и продължил с обяснението.

– Ако едната гума на колелото ти сочи надясно, а другата наляво, знаеш ли кога ще стигнеш морето? На 29-ти февруари, миналата година, ако не ме лъжат ушите.

Ушите обаче го лъжели, защото детето гледало жално и неразбиращо.

– Струва ми се, че от люпене на семки не ти е останало време да разбереш какво е ос – въздъхнал Грим.

Взел една курабийка и я надянал на показалеца си. После сдъвкал малко от друга, направил топче и го закрепил на върха на пръста.

– Ако курабийката е Земята, а топчето е Северната звезда, пръстът ми е тяхната ос. – Грим раздвижил показалеца си и курабийката се завъртяла, но топчето на върха останало на същото място.

– Телескопът е на Земята и трябва да го прицелим точно по пръста ми. За да се върти по оста. Тя обаче е невидима, затова ще я махнем.

Старецът тръснал леко ръката си, а Земята и Северната звезда изпаднали и станали на трохи.

– Е, видяхме им сметката на космическите тела, но мравките и врабчетата ще довършат останалото – казал Грим и захвърлил останалите в ръката му трошички в тревата. След това седнал в големият си люлеещ се стол и доволен схрускал една курабийка.

– Както виждам, вие двамата добре се забавлявате! – изромолил от страни един глас.

Грим скочил и предложил стола си, който за негова изненада изобщо не протестираше, че го дават на друг. Изнесъл от кухнята вазата с невени и рози и я поставил на масата, която забърсал. После предложил кафе с курабийки. Майката също добавила някои неща, които донесла.

Вечерта идвала, вече тъмнеело и Грим запалил железния фенер на верандата. Тримата стояли в потъващата надалеч, червенееща светлина и всеки тайно се чудел, с колко можел да бъде доволен човек. Курабийки, рози и малко звезди.

– Грим, разкажи ни нещо за Космоса – помолила майката.

Грим я погледнал в очите, видял онези искрици, в които така се взирало и нейното дете, и се замислил какво да разкаже.

Приказка за звездите

Случило се в Древните времена. Когато още не е имало кой да запомни.

Огромен облак изпълвал света. Бил ужасно самотен – като мрак в бъчва от тъмнина. Той не знаел кой го направил, нито защо. Облакът носел в себе си свят и макар светът да бил в него, той още не знаел това. Няма представа какво ще се случи, нито кога и дали въобще ще се случи. Не бил сигурен в нищо, но умее да чака и го правел твърде добре. Столетията пробягвали като мигове, хилядолетията за секунди, а милиони години се побирали в парче от минута.

Вътре в мъглата живеели безброй много частици. Семенца от прастаро начало. Те дълго гледали самотния облак и решили да му се отплатят, за дето ги приютил. Някои от тях се събрали ведно толкова здраво, колкото сила имали. Повикали и други на помощ и не след дълго се родила звезда. Блеснала светлина, а облакът вече не бил сам. В сърцето му греела ярка звездичка. Тя осветявала и топлела съвсем малко, но все пак било нещо. Дори, нещо много специално. Била първата.

Другите частици толкова харесали стореното, че започнали също да се събират и направили още звезди. След това и още, и още. На някои така им допаднало да са заедно, че отказали да се разделят и останали сбрани в звездните купове. Около тези, които били сами, пращинките сътворили планети. За да има за кого да се грижи звездата и да не бъде сама в отредените дни.

Накрая от огромния облак останали само няколко пелени от прах и от газ. Но и в тях не преставали да се раждат звезди. Всички били омагьосани от звездното озарение и всеки искал да се превърне в късче от блясък.

Така, след години, тъмният облак се превърнал в чудно място, огрято от светлина. Някакво предвечно чувство на радост обзело всичко, де що имало в него създадено, и тогава се случило нещо неவிждано.

Огромните, невъобразими купове от искрици се раздвижили. Галактиките се завъртели. Звездите. Отначало бавно, а после все по-бързо. Устремно лудеели самички около себе си, но в омаята започнали да го правят и около други свои посестрими. Планетите не чакали дълго и също се завъртели бесни-побеснели. Така се улисали, че тръгнали да обикалят и около звездата, тяхната майчица, която ги пазела и обгрижвала. Всичко в предвечния облак се движело и щуряло неистово, без да се плаши дали ще остане без дъх и без сила. Сякаш древен ритъм дремел някъде досега и извирал, като дълго таена магия, очакваща идването на светлината, за да напусне покоите на туй, що я държало.

Развихрил се Танцът на сътворението.

Само едно създание в този остров на светлината и радостта не подхванало танца. На една малка планета, в една далечна система, живеели хората. Те не забелязвали чудесата около тях. Живеели в строг ритъм, подчинен на техни си правила и въобще не поглеждали какво става отвъд. А предвечният ритъм останал някъде надалеч – в мрака на вечерта, зад прозореца.

Нямали време хората, понеже били ужасно заети. Трябвало да живеят добре – да притежават хубави къщи и скъпи неща. Едни политали в сънища ярки, но газели в празното сиво на онова, за което жадували. Другите желанията им някак не ги радвали. Живеели в постоянната грижа да запазят , което имали и в страха, да не го загубят. Те така и не си го признавали, но поне съществували с мисълта, че се занимават с най-важното и ценят само истинските неща в живота.

Не усещали хората, че били там, в Танца на сътворението. Така и не си давали сметка, че въпреки своите важни неща, въпреки своите грижи и сънища, въпреки мисълта, че владеят живота си, истината била друга.

Това, което всъщност правел човекът, ден и нощ през краткия си живот, било да стои върху един камък, летящ със сто хиляди километра в час, около една дяволски гореща звезда, нейде в краищата на Космоса.

Тук Грим погледнал майката, после детето и продължил.

Там някъде, сред цялата, до призрачност невероятна феерия, живеела прекрасна звезда. Разпръсквала тъмнината наоколо със своя блясък и красота. Тя била и една много щастлива звезда. До нея, като птиче под крилото на птица, се гушела друга мъничка, сияйна звездица. Те двете са там и сега, хванати ръка за ръка, и ще бъдат заедно чак до края на времето, потопени във вечната тайна на любовта.

Среща с Андромеда

Около масата настъпила тишина, на която пригласяла вечерната песен на щурците. Фенерът хвърлял късове светлина върху бръшляна, а вятърът милвал нежно лицата и полюшвал розите в градината. Детето гледало, сякаш се намирало някъде много далеч, а майката бършела очите си с кърпичка, понеже, навярно от вятъра, нещо ѝ било влязло в окото.

Грим, който свел глава в разказа, вдигнал поглед и казал:

– Намираме се тук, в мястото, озарено от светлина. Ето, онзи бял пращец по небето... Това са безбройните звезди на галактиката, в която живеем. А двете звезди, малката и голямата, те са там, в опашката на твоята любима Голяма мечка – и посочил голямата звезда и до нея малката, които се виждали точно така, както разказал.

– А сега ще направим едно нещо, голямо двеста хиляди светлинни години, да стане малко, колкото нокът – доволно заявил Грим и се размърдал на стола.

– Говориш за някоя галактика, нали? – попитала майката, но не дочакала отговор, защото синчето ѝ я изпреварило.

– Какво е това светлинна година?

– Светлинна година е пътят, който светлината изминава за една земна година. С нея се измерват много големите разстоянията в космоса. Мисля, че беше така... Грим?

– Абсолютно сте права! Показва разстоянията в Космоса, но и времето. Това, което е на милион светлинни години от нас, виждаме такова, каквото е било преди един милион години. На светлината ѝ трябва толкова време, за да пропътува пътя и да покаже картината. Времето е колкото разстоянието. Затова звездите, галактиките, Слънцето, че дори и Луната, винаги ще виждаме в миналото. Такива, каквито са били някога.

– А как можем да виждаме в бъдещето? – попитало го детето.

– Да ти кажа честно, не мисля да ставам врачка. Но ако ти си решил, ще следя с интерес кариерата ти – започнал да влиза във форма Грим. – А и ако някоя звезда реши да избухва наблизко, аз лично ще съм последният, който иска да узнае това. В краен случай – може, след двайсет-трийсет милиона години, но не и сега – закикотил се Грим, като майката също се поусмихнала на шегата.

– А сега, позволете да ви представя своята близка приятелка – Андромеда! – театрално разперил ръце Грим и станал, с което подканил и другите.

– Хайде де! Ти и приятелка! – опънало се детето.

– Нищо не знаеш ти, млади човече. Имам и то толкова много, но тази ми е любима. Най-едричка е, а и от есента до пролетта винаги ми е под ръка – тръгнал да се подхилква пак Грим, но усетил зоркия поглед отдясно и кискането му преминало в кашлица. Такава кашлица го споходила, че дълго време го тупали по гърба, преди да му мине.

Като се успокоил, отишъл при телескопа, понасочил го, включил моторчетата на монтировката, за да движат телескопа по въртенето звездите и повикал и другите двама.

– Моята прекрасна Андромеда! – обявил той – Най-близката до нашата галактика и два пъти по-голяма нейна посестрима. Е, кой ще погледне пръв?

Детето пристъпило неуверено, сякаш нещо можело да изскочи от телескопа. Навело глава и окото плахо приближило до окуляра.

И тогава наистина се случило нещо. От малкото стъкълце се надигнала прастара магия. Промъкнала се в детската глава, за да сътвори чудо, което щяло да трае цял живот. А нашият герой се боял от видимите неща...

Първото наблюдение на Дълбокия космос започнало. От кръгчето пред погледа бавно изплувал остров от бледо сияние. Центърът му бил облян в светлина, като блед скъпоценен камък обвит в пелена от светлици. Пелената изтънявала съвсем в края на острова и потъвала в околния мрак. Детето се напрегнало с всички сили, за да види и още, и още, сякаш искало да влезе там вътре и да разгледа тайнствата на някакъв фантастичен замък.

Но това било всичко – къс озарение, отдалечен на два милиона светлинни години. В земни години разстоянието било безброй пъти повече. За един човешки живот нямало да бъде измината и една милиардна от пътя. И все пак, било толкова примамливо близо..., че ако се протегне ръка...

И детето неволно вдигнало ръката си, но срещнало единствено студената повърхност на телескопа.

– Едно по едно, детето ми. Едно по едно. Тя е далеч, но времето може да се окаже не точно това, което си мислим – обадил се Грим в тишината. – Може би имаме малък шанс.

– Защо няма цвят, а всичко е в сиво? – попитало детето.

– Светлината няма цвят. Очите ни го създават, а тази е твърде слаба за това. Навлизаш в суровия и прастар дом на магията, а ако има нужда, умът и сърцето ще дорисуват останалото – казал Грим. После добавил: – И то по-добре от всякаква цветна снимка.

Детето не разбрало много добре, но се съгласило, защото без червено, оранжево или жълто петънцето изглеждало още по-тайнствено така, както

изплува от мрака. През това време майката също се полюбувала на галактиката и след това рекла:

– Прекрасна е, Грим, твоята Андромеда. Трябва да си много щастлив човек.

– Така е – отвърнал Грим. – Дори изобщо да не погледнеш отново към нея, остава завинаги в теб.

После едвам отлепил детето от телескопа, само при изричното условие, да минат на следващата картинка. (Като че било прожекция!)

Старият астроном попоместил телескопа малко наляво, а после съвсем леко нагоре и затърсил нещо в търсача, като придвижвал бавно тръбата с едно колелце. След това се навел над окуляра и останал доволен.

В него се виждали две купчинки от звезди. Изглеждали така, сякаш някой бил разпръснал в небето малки бели мъниста, а на двете места не успели да се разпилят, както останалите и се натрупали повече.

– Какво е това? – обадило се детето, без да откъсва поглед от окуляра, като че звездите щели да изчезнат, ако вдигне глава.

– Това е известният на шир и дълж – Двойният звезден куп в Персей. Персей не е някой комшия, а е съзвездие, да ти кажа – пояснил Грим. – Този двоен куп е малко разсеян – много си приличаме с него. Но пък е такъв шегобиец – чак се не трае! Единият куп се казва Хи, а другият Ха. Хи-Ха, хи-ха – разчихикал се дъртият лигльо, но било тъмно, та не се виждало чак толкова много какви ги върши.

След това майката погледнала, за да види какво толкова смешно имало там. Попитала Грим защо звездите са насъбрани заедно, а той отговорил, че ги задържа гравитацията, след което тя се изправила и си взела довиждане.

– Ще ви оставя да зяпате на спокойствие – казала и с топли думи благодарил на Грим за прекрасната вечер.

Въпреки бурните протести на двамата, тя заявила, че вкъщи я чака торбата с "Уф!", за да сложи нещата от нея в тавата "Ям", която да се напълни, заради "Гладен съм, мамо!".

Тръгнала майката, а двамата мъже продължили своето пътешествие сред звездите. Местели телескопа ту тук, ту там и се дърпали нетърпеливо за ръкавите, ако някой се улисвал повече и забравял да се отдръпне.

В окуляра се появявали звездни купове – древни кълба от мъгливи, блестящи перли, които в средата се сбирали в една голяма и още по-светла. Сменяли ги космическите мъглявини – пелени от зората на времето, а след тях идвали нови галактики.

Камбаната на черквата биела от време на време, за да извести, че за две малки фигурки в мрака времето било спряло.

Настанал незнайно какъв час на нощта, когато Грим се прозял така, че за малко щял да глътне Луната, която току си проправяла път през дърветата зад хоризонта.

– Туй-то – казал той и хлопнал капачката на обектива, но веднага разбрал, че си е взел белята. Детето не искало и да чуе за спиране.

Тогава Грим със строг тон наредил, че му дава още десет минути и нито секунда повече. Отишли при другия телескоп, този с лещите, и пак го понагласили.

В него звездобройчето видяло лунните кратери – следи от предишни сблъсъци на Луната с астероиди – скали, стари като Слънчевата система. После видяло планетата Юпитер. Съвсем мъничко, жълто кръгче, с едва забележима размазана линия по средата, а около него четири точки, като връхчета от игла – юпитеровите спътници. След това... окулярът потънал в мрак.

Като вдигнало глава да види какво става, Грим бил поставил отново капака върху предния край на телескопа. Усмиввал се благо.

– Имаш време, детето ми. Имаш всичкото на света време. А аз трябва да спя, уморен съм и стар, при това. А и гледането не е всичко. Там горе е пълно с тайни, които не се виждат с очи и трябва да станеш магьосник, за да ги разгадаеш.

– Или човек на звездите – отвърнало му с обич детето.

– Да, или човек на звездите – отговорил му Грим.

В това време на небето изсвистяла светла следа, от изгаряща в атмосферата прашина от Космоса. Станало за секунда.

– Падаща звезда! – изкрещял Грим. – Пожелай си нещо!

– Ще се сбъдне ли? – любопитствал малкият.

– Разбира се! Нали затова са падащите звезди, за да сбъдват. Иначе защо да идват насам? – занареждал другият, но не се задоволил с това и зафилософствал.

– Затова и толкова желаниа остават несбъднати. Идва при Земята Падащата звезда, а всичко живо спи и похърква, точно когато се сбъдват мечтите. Но може и похъркването на затворен прозорец да изпълнява желаниа, знам ли – побутнал старецът шапката си. – Познавах един, дете така хъркаше, че жена му си пожела никога повече да не го чуе как хърка и веднъж...

Докато Грим разказвал за своя познат, двамата отнесли телескопите в къщата. Старецът завил останалите курабийки в една кърпа, дал ги на детето и го изпратил до портата. Не след дълго Слънцето разстлало своята млечна светло-оранжева мантия над хоризонта.

Десетте най-важни неща в живота

Този ден съвсем за малко щял да бъде като всички останали. Всичко започнало с това, че малчуганът се успал и закъснял за училище. Майка му нямала нищо против той да поспи повече, защото си мислела, че училището нямало как да даде онова, което детето ѝ получило през нощта. Все пак, колкото и да ѝ дожаляло, тя събудила своето птиче. Подържала го в прегръдките си, после пъхнала сандвичите в торбата и го изпратила до портичката. А след това...

Вечерта, на верандата на една стара къща, обвита в бръшлян, тишината глухо проскърцвала в мълчанието на един стар човек и едно малко дете.

В училището всичко вървяло както обикновено. В междучасието хлапетата се погонили и поиграли, като всички искали да играят с нашия малък герой. Случаят с мечката още не бил забравен. Децата от другите класове го заглеждали в коридора и си шушукали, щом го видели, а някои момичета дори се обръщали след него, за да го поогледат по-хубаво.

Отминал и вторият час. Едно от момичетата, най-хубавото в класа, се осмелило да попита геройчето ни дали не може да седи вече до него, и дори му предложило ябълката си за закуска. Седели така двамата и си разговаряли, когато към тях приближило момче. Било от онези, всички ги знаем, дете все се присмиват или заяждат с някого.

Бутнало момчето ябълката, която била поставена на чина и казало на детето да доведе своята мечка в училище, а след това да отиде с нея до цирка, че да поръмжи вместо нея.

Дали заради изненадата, или пък запазило самообладание, нашето вдигнало ябълката и продължило да разговаря с момичето така, сякаш другия го нямало там. Направило го съвсем естествено, защото малкият ни герой бил състрадателно и много добро дете, както вече разбрахме, но имал и нещо, което още не знаел. Носел в себе си лъвско сърце.

Нахалникът бутнал отново ябълката. Детето го помолило да се махне, но онзи отново се подиграл. И не само това, но блъснал героят ни силно по раменете. Двамата се счепкали здраво, по детски, разбира се, и когато всичко започнало да прилича на яростна битка, влязла учителката и така ги заварила. С разгащени панталони, разчорлени коси, малко сополи и още блестящи от ярост очи.

Започнал часът и тя изкарала двамата на дъската. Другото момче получило двойка, а нашето имало толкова много звезди от нощес в главата си, примесени с гняв, недоумение и изненада, че едвам успяло за тройка.

Нещо, което наистина се случвало рядко, и на което обикновено майка му плясвала щастливо с ръце.

Тя смятала, че било хубаво в училище да се получават петици и шестници, но по-важно било – да се получават в живота. След това добавяла, че една двойка или тройка не било кой знае какво – имало много по-страшни неща и не си заслужавало човек да си разваля настроението за толкова дребна работа.

Затова детето изобщо не се разстроило, но се почувствало разочаровано, защото прекрасно знаело този урок. Просто било много изненадано и объркано и затова го забравило.

Учителката не се задоволила с изпитването, а решила да научи децата какво трябва да правят, за да станат големи и стойностни хора. Казала им, че ако не са добри и не слушат възрастните, когато пораснат никога няма имат хубава работа и голяма просторна къща; другите нямало да ги уважават и обществото щяло да гледа отвисоко на тях. Ако не научели този урок още сега и не разберели десетте най-ценни неща в живота, нямало никога да се превърнат в сериозни и уважавани хора и да имат висок жизнен стандарт. След това ударил звънецът. (А децата така и не узнали кои са най-важните в живота неща, но пък добили прекрасна представа за тях.)

Камбаната на черквата звъннала пак, но тишината продължавала да обгръща верандата на Старата къща. Двамата, старецът и момчето, стоели, всеки потънал в мислите си. Нито телескопите ги примамвали, нито първите изгряващи на небето звезди, само Грим замислено чопкал трохите от кексчета, което опекъл следобеда, и което оставало недокоснато. Така може би щяла да отmine тази вечер и да бъде забравена, защото тъгата не трае дълго, когато има къща, обвита в бръшлян, а мракът ухае на рози.

По едно време момчето погледнало неуверено Грим, сякаш искало да му каже нещо.

– Какво има, детето ми? – попитал старецът.

– Грим, кои са десетте най-важни неща в живота?

Грим се навел, сложил лакти на коленете, подпрял глава на юмруците си и се замислил.

– Да не стъпваш върху детски рисунки върху паважа. Там има слънца и къщи. Да не изхвърляш трошичките хляб от масата, а да ги дадеш на птиците. Да не напускаш пътя си. Каквото и да става по него. Да имаш любими книги, а няколко следи от лютеница или сладко от ягоди в тях няма да навредят. Също, да обичаш хората и природата. И винаги истината. Нещо такова си мисля.

– Това ли са големите, важни неща? – попитало го детето.

– Чудя се дали малките неща не са по-важни, за да има на какво да стъпиш, когато подхванеш големите – отвърнал Грим.

Малчуганът отправил поглед към стареца, но Грим го гледал внимателно, с някак непознати, сериозни очи. Детето разбрало, че Грим наистина вярвал в това и се сгушило в него. Вече не можело да си представи, как би живяло и какво би правило без своя стар приятел.

– Има палачинки от обед – нарушил мълчанието Грим.

– Благодаря, но ще се прибирам. Мама ме чака.

– Разбира се, ти си добро дете – казал Грим, погалил го и се загледал след мъничето, което ситнело крачки през улицата.

Тук и сега

В градчето всичко вървяло постарому, за някои поновому, но светът, общо взето, бил същият.

Вятърът полюшвал дърветата в гората, цветята пълнеели от багри и красота, някои увяхвали в знойната жега, други избуявали, жадни за светлина. Зърното станало златно и морно скланяло клас, а Клепоушко все така радостно облайвал наоколо, в странен дует с птичия глас. Прахолякът се вдигал над коларския път, неусетно дъждът го превръщал в кал, жабите крякали в мокрия кът, а странникът немеещ стоял, сред красотата на дивното място.

В града царял усилен градски живот. Ходели големите по работа, а малките по игри. Едните се занимавали със своите големи неща, а другите – със своите малки неща. Слънцето все така щедро заливало островърхите покриви, залезът аленеел иззад червените рози, нощта донасяла спасителен хлад, а Луната се меняла и пригласяла общия ритъм.

От живота на Вселената се изтърколила нищожна частица. Толкова кратка, че не съществува часовник, който да я измери. А ако има такъв, стрелките му щяха да занемаят в безкрайното търпеливо очакване на прииждащата секунда.

Някъде, на една китна улица

Дошъл новият ден, отминал, последвал го краят на седмицата, времето летяло, както преди. Детето не било виждало Грим от няколко дни, защото бил болен. Още първия ден старецът го предупредил да не идва, тъй като било твърде заразно и прихващало бързо. Като да гледаш небето.

Също така съобщил, че получил писмо. Пишели му, че телескопът, с който работел преди, се бил повредил и имали нужда от помощта му. Като оздравее, щял да замине веднага. Обяснил, че само той познавал телескопа от съвсем малко телескопче. Както се казвало, пораснал пред очите му. Хич не му се заминавало, но нямало как. Работата била спешна. Но пък нямал нищо против, защото там, където отивал, имало безброй много звезди. Нямало обаче да се бави много. Освен това, щял да му остави телескопите, за да наглежда отблизо клисаря, че напоследък нещо се помотвал с камбаната.

Казал това старецът и тъмна сянка се надвесила в стаята. Но тъй като нещото още не се било случило и било някъде в бъдещето, а и Грим бързо записал хлапето с други неща, сянката се оттеглила.

Един ден детето се прибрало и видяло в стаята си, подпрени до стената, двата телескопа на Грим и триножниците. До тях били глобусите, звездните карти, секстанта и другите малки уреди. Малчуганът уплашено изтичал в кухнята и попитал майка си:

– Мамо, къде е Грим?

Майката седнала и прегърнала малкото птиче.

– Грим тръгна, детето ми.

– Къде тръгна Грим, мамо? – попитало то, ръцете му се отпуснали, а очите помръкнали.

– Отиде на мястото, за което разказа, обич моя. При небето, изпълнено със звезди, които никога не залязвали. Каза да се отнасяш добре с телескопите, защото щял внимателно да следи какви ще ги вършиш. Не можа да дочака да се сбогувате, толкова бързаше да отиде там, откъдето дойде – при своите блестящи звезди.

Въпреки че детето знаело за заминаването на Грим, то не могло да понесе мисълта да остане без своя приятел, дори за малко. Сгушило се още повече и заплакало. Майката започнала да го гали по косицата и запяла онази песен, която му пеела на приспиване, когато било още по-малко дете, а преди това – бебенце в люлката. Стояли така дълго, докато плачът постепенно се разкъсвал на хлипове. Песента продължавала да се лее, сълзите престанали да се ронят и детето заспало.

Майката го пренесла в детската стая и го сложила на креватчето. После се върнала в кухнята, седнала пред празната маса и се загледала през прозореца. В това време Слънцето прекрачило небосвода, не след дълго подминало върховете на къщите и се запускало на другия край на света, откъдето идва сънят.

– *Тати, къде е отишъл Трим?*

– *Ами където казал, че отива – на място с безброй звезди и аз вярвам, че е така. Уом го казва вълшебник...*

Навън вече било притъмняло, когато майката станала от стола в кухнята. Отишла в детската стая, след това до двора, а после се върнала обратно в стаята. Детето било будно, лежало свито в креватчето си и гледало към стената. Майка му се навела, целунала го, погалила го по лицето и попитала:

– Ще ми помогнеш ли, или сама да се оправям с онези пущини?

Детето се огледало и видяло, че единият телескоп липсва. Погледнало въпросително, но пред себе си срещнало само мило сериозно лице, с двете безкрайно големи и топли очи, в които... Нямало ли там две искрици, но този път от бледата светлина на Луната, или пък лъчите на залеза така падали.

– Хайде, ела – казала мама и излязла от стаята.

Детето постояло още съвсем мъничко в креватчето, облякло се и излязло на двора. Там на тревата лежал телескопът, до него триножникът, а до тях другите по-малки неща.

– Ще ми покажеш ли как става? – погледнала го майка му.

Детето взело триножника, подравнило краката му, после закрепил монтировката, а върху нея и телескопа. Поставило в малкия отвор окуляра, а търсача върху тръбата. Сложило железните гривни и уравнило.

– Сега остава само да засеверим и всичко е в ред – обявило човечето на звездите. То направило всичко с такива увереност и внимание, че майка му чак се изненадала, а в очите ѝ припламнали пламъците на гордостта.

Когато телескопът бил готов, разпънат, както обичал да казва Грим, го засеверили и някак успели да го насочат към Андромеда.

– Боже, каква е красавица! Още по-красива е станала! – възкликнала майката и с нежна усмивка се взряла в детето. – Друго ще ми покажеш ли?

Детето избрало един кълбовиден звезден куп от звездната карта, насочило натам уреда и не след дълго го открило. Майката погледнала в телескопа и останала така дълго време. Когато се изправила, очите ѝ замечтано блестели.

– Аз... Аз не знаех за тази цялата красота. Не знаех, че тя съществува...

Навярно там са стотици, милиони звезди! Това е най-красивото нещо, което съм виждала! След теб, естествено – добавила, като погледнала с присвити очи към детето си. – Това е най-искрящият захарен памук на света! Най-голямото пухче от светлина – редяла унесено тя, но усетила, че детето ѝ я хванало за ръка.

– Мамо, там ли е Грим?

– О, съкровище мое... И тук, и там... Ако е решил да играе на криеница, по-добре да не го търсим. Едва ли ще го намерим. Разбираше от тези неща, старият присмехулник – въздъхнала тя.

После насочили вълшебния уред към друго място в небето, после към друго. Спуснала се нощта, а пред очите им, като в безбрежен океан се редели нежни пухчета, бляскави перли и сияещи паяжини. Древни, непознати и тайнствени. Продължили така, докато не се уморили, а очите натезжали за сън.

Майката понечила да внесе телескопа, но детето поискало да остане на двора. Да може да види Грим, щом се върне, че всичко е в ред. Покрили го с дебел найлон и го увързали, за да не го навали дъждът. Влезли в къщата и не след дълго светлината в детската стая притихнала. После тази на кухнята. Сънят се подготвил за пир.

На сутринта детето излязло и застанало пред Старата къща, но през нощта бръшлянът сякаш я бил обвинил по-дълбоко. Вечерта майката казала, че утре заминават при една своя роднина, която отдавна ги канела да ѝ отидат на гости. Било далеч и трябвало да побързат, защото лятото напредвало.

Като погостували, колкото трябва, отишли да видят едни много красиви водопади, където водата се изсипвала от сто метра височина. Порадвали се на красотата им и отишли на още по-друго, но също толкова хубаво място.

Лятото отминавало и когато се върнали на “Тополина къделка”, бръшлянът така бил обхванал Старата къща, а храстите така избуяли, че я скрили съвсем и за хората от градчето тя потънала отново в забрава. И никой вече така и не забелязвал, че била най-хубавата в града.

Затъркаляли се дните един подир друг. Следвали ги сезони, а рошавелчето растяло. Случвали му се най-различни неща, след това нови, малкото дете пораснало.

Казахме и преди, както птичето се научава да лети и отлита към своето небе, тъй след време и нашият малък герой станал един от многото хора, стоящи върху една огромна скала, която се движела със сто хиляди километра в час около една звезда, в малка планетна система, в края на една галактика, в един безкраен космос. А улица “Тополина къделка” останала в спомените. С това този разказ в нашата приказка свършва.

Какво е станало с детето, никой не знае. Някои казват, че станал прочут астроном. Други, че бил много добър хлебар, а трети, че правел прекрасно изрисувани глинени съдове.

Историите малко се разминават, но това, което всички вкупом твърдят, е, че понякога виждали тук-таме един забързан човек, който по някаква причина в последния момент прескачал рисунките, изписани с тебешир на асфалта. А когато купували някоя много интересна стара книга, намирали в нея следи от сладко от ягоди.

Вероятно няма да узнаем повече за детето, но навярно е имало щастлива съдба. Заради своето прекрасно сърце, а и носело в себе си небеса.

Мисля си, че няма голямо значение какъв е станал героят ни, ако е бил щастлив. Дори, може би ще го срещнем отново, защото дочух, че наскоро се случило нещо, заради което приказката няма да свърши, а и нещото не било кой знае какво.

В едно далечно градче, на една тиха и спокойна улица, изпълнена с тополи и розови храсти, прозорецът на една стара къща светнал, а едно малко дете спряло играта и погледнало към звездите.

Безкрай